

Desaveuverklaring

Na vaststelling van de jaarrekening over het boekjaar 2022 is gebleken dat deze onjuistheden van materieel en diepgaande invloed bevat. Dit boekjaar is gebleken dat in de jaren 2021 en eerder het vervallen van de terugbetalingsverplichting van ontvangen bijdragen uit hoofde van eerdere overeenkomsten en de koppeling met de subsidiabele bestedingen niet tot een realisatie heeft geleid. Volgens de verslaggevingsregels heeft ten onrechte in 2021 en eerdere jaren géén vrijval van de post 'Vooruitontvangen bedragen Vriendenloterij' ten gunste van de staat van baten en lasten plaatsgevonden

Feitelijk is het eigen vermogen (bestemmingsreserve) per 31 december 2022 te laag verantwoord. Hiermee samenhangend zijn de kortlopende schulden voor hetzelfde bedrag ad. € 919.780 te hoog verantwoord. Het cumulatieve resultaat over 2021 en eerdere boekjaren had € 919.780 hoger moeten zijn.

Bovenstaande is door middel van foutenherstel aangepast in de jaarrekening 2023

Middelburg, 24 april 2024

Jaarrekening

2022

Zeeuwse Museumstichting

23 maart 2023

INHOUDSOPGAVE

Bestuursverslag	1
Verslag Raad van Toezicht	25
 Jaarrekening	
Balans per 31 december 2022	29
Staat van baten en lasten 2022	31
<i>Overige gegevens</i>	
- resultaatbestemming	32
- gebeurtenissen na balansdatum	32
Algemene toelichting	33
Toelichting bij de balans per 31 december 2022	35
Toelichting staat van baten en lasten 2022	42
Vaststelling en goedkeuring jaarrekening 2022	50
 Controleverklaring	51
 Bijlage: verdeling prestaties Provincie Zeeland	52

Bestuursverslag 2022

De Zeeuwse Museumstichting, hierna genoemd Zeeuws Museum, gevestigd te Middelburg, Abdij 3, stelt zich ten doel Zeeuws cultureel erfgoed te bewaren, verzamelen, conserveren, onderzoeken, ontsluiten en produceren. De stichting wordt aangestuurd door een directeur/bestuurder, mevrouw M.J. (Marjan) Ruiter.

De stichting heeft een onbezoldigde Raad van Toezicht en volgt de Governance Code Cultuur (2019).

De samenstelling van de Raad van Toezicht in 2022 is als volgt:

De heer drs. E.J. (Eric) Loontjens (MBA)
De heer mr. A.J. (Arjen) Meeuwssen, vicevoorzitter
Mevrouw N. (Natalie) Bos
Mevrouw dr. F. (Francien) Petiet
De heer C. (Kees) Verheijen, penningmeester

In 2022 heeft het Zeeuws museum een nieuwe missie en visie vastgesteld. Deze zijn leidend bij alle activiteiten van het museum.

MISSIE

Het Zeeuws Museum zet kunst en erfgoed in voor een veerkrachtige samenleving waarin iedereen ertoe doet.

VISIE

Klimaatverandering, migratie, vergrijzing, een haperende democratie en toenemende polarisatie: de uitdagingen waar we als samenleving mee te maken hebben zijn groot. Dit vraagt heel veel van ons aanpassingsvermogen. Om goed op deze veranderingen te kunnen reageren, is het belangrijk dat we kunnen reflecteren, dat we leren omgaan met tegenstellingen en dat we tegelijkertijd zoeken naar wat ons met elkaar verbindt. Alleen een veerkrachtige samenleving kan schokken opvangen en een nieuw evenwicht vinden in een instabiele wereld.

De collectie van het Zeeuws Museum laat historische ontwikkelingen zien en vertelt verhalen over de samenleving. Wij zien het museum als een plek waar je je openstelt voor verschillende manieren van kijken naar die samenleving. Je leert je verplaatsen in een andere tijd, een andere wereld maar ook in andere gezichtspunten. Door de collectie actief te gebruiken en te delen, zorgen we ervoor dat mensen zich ermee blijven identificeren en dat ook nieuwe netwerken en gemeenschappen ze kunnen gebruiken voor hun ontwikkeling. Dat doen we zo:

ZM VERWELKOMT

Het Zeeuws Museum brengt mensen van verschillende achtergronden en generaties samen. Iedereen mag meedoen.

ZM ONTMOET

We stellen ons open voor andere perspectieven omdat we ervan overtuigd zijn dat onze blik hierdoor verruimt en we daardoor weerbaarder worden in een snel veranderende wereld.

ZM DAAGT UIT

Het museum gebruikt zijn collectie als inspiratiebron. We zetten de kennis, de technieken en verhalen achter de collectie in voor nieuwe ideeën en toepassingen. Met kunst en onze verbeelding stellen we ons een nieuwe gemeenschappelijke toekomst voor.

ZM BRENGT TOT BLOEI

Het Zeeuws Museum is een gids die je helpt om creatiever en met meer aandacht voor anderen en voor je omgeving te leven; een hulpmiddel dat je regelmatig gebruikt, om je geest lenig te houden en je dagelijks leven te verrijken.

Onze strategische doelstellingen voor de periode 2022-2024:

- Wij onderzoeken hoe musea, en in het bijzonder het Zeeuws Museum, kunnen bijdragen aan het oplossen van een groot maatschappelijk probleem, i.c. eenzaamheid.
- Wij streven ernaar een betere afspiegeling te vormen van de (Zeeuwse) maatschappij op het gebied van collectie, personeel, partners, programma's en publiek. Dat doen wij door het concretiseren van de doelstellingen in het manifest van Musea Bekennen Kleur (MBK) en het uitvoeren van het bijbehorende plan van aanpak.

DE BASIS OP ORDE

Het Zeeuws Museum is een geregistreerd museum. Dat betekent dat het museum voldoet aan de basiscriteria voor musea in Nederland zoals die onder meer zijn vastgelegd in de voorwaarden van het Museumregister. Voor de komende jaren heeft het museum de volgende ambities om de basis structureel te versterken.

- Samen met andere Zeeuwse musea en culturele instellingen streven wij naar een gezamenlijk Zeeuws Depot, zodat de depotnood waar zowel het Zeeuws Museum als meerdere andere musea mee kampen op een duurzame manier opgelost kan worden en waarbij het Zeeuws Museum zijn kennis en kunde kan inzetten. Dit wordt opgepakt samen met de provincie Zeeland.
- Binnen de context van de Vereniging Zeeuwse Musea en het platform Erfgoedorganisaties deelt het Zeeuws Museum zijn kennis en ervaring. Het museum vervult een actieve rol bij deskundigheidsbevordering en professionalisering, in aanvulling op en afstemming met Erfgoed Zeeland.
- Het Zeeuws Museum is lid van het Zeeuws Cultureel Overleg en is daarbinnen onderdeel van de werkgroepen die zich richten op de realisatie van een gezamenlijke Kunst- en Cultuurdatabase voor marketingdoeleinden en op de toepassing van de Fair Practice Code.
- Onderzoek behoort tot de kerntaken van musea. Binnen het Zeeuws Museum is (te) weinig capaciteit om onderzoek te verrichten naar de collectie. Voor de periode 2023/2024 heeft de Provincie Zeeland een extra, geoormerkte bijdrage beschikbaar gesteld van €50.000 per jaar voor het (laten) doen van onderzoek naar de collectie.

Collectie

Het Zeeuws Museum verzamelt en bewaart Zeeuws cultureel erfgoed voor de huidige en toekomstige generaties. De veelzijdige collectie vormt voor het museum de basis van zijn werkzaamheden.

Een collectie voor de toekomst bewaren gaat niet vanzelf. De meeste objecten zijn niet gemaakt om eeuwenlang mee te kunnen gaan. Collectiestukken hebben voortdurend aandacht en onderhoud nodig om ouderdomsverschijnselen en natuurlijk verval tegen te gaan. Daarom wordt doorlopend aan de collectie gewerkt, zowel door onze eigen medewerkers als door externe deskundigen. Ook is er nog steeds veel te ontdekken aan de collectie en roepen nieuwe invalshoeken nieuwe vragen over de collectie op. Door schenkingen en ook door aankopen wordt de collectie regelmatig aangevuld met nieuwe stukken. Voor tentoonstellingen en andere presentaties mag het museum regelmatig gebruik maken van collectiestukken uit collecties van andere musea, archiefinstellingen of particulieren. Zelf geeft het Zeeuws Museum ook graag objecten in bruikleen aan andere instellingen. Zo kan ook buiten de museummuren en buiten de provincie het culturele erfgoed van Zeeland worden ervaren.

ONDERZOEK

Verscheidende onderzoekers hebben in 2022 het museum en -depot bezocht om museale objecten te bestuderen. Arnold Wiggers van de Stichting Vrienden van de Zeeuwse Bibliotheek heeft de prijsbanden en enkele andere boeken met luxe banden onderzocht in verband met een mogelijk conserveringsproject. Onderzoeker Egberdien van der Peijl van de Université du Luxembourg heeft in het kader van haar kunsthistorisch onderzoek naar Sonsbeek '71 werken van Ben D' Armagnac en Gerrit Dekker onderzocht. Professor Roland Dreesen van de vakgroep Archeologie aan de Universiteit Gent heeft de Nehalenniastenen geologisch onderzocht. Onafhankelijk onderzoeker Henk Hendrikse heeft de muntgewichtdoosjes bestudeerd. In het kader van hun onderzoek naar een muurschildering door Willem Nicolaas Hendrikse hebben onderzoekers Ludo Geboers en Marcel Daerden de twee portretten van deze kunstenaar bezichtigd. Anne Blok, student edelsmid aan de Vakschool Schoonhoven, heeft rouwkleding en rouwsieraden onderzocht. Onafhankelijk onderzoeker Arjan Froeling heeft samen met een team van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) in het kader van een restauratieproject van het grafmonument van viceadmiraal Gerrit Verdooren in de kerktuin bij de Protestantse Kerk in Oost-Souburg, het portret van de admiraal bezichtigd.

Op verzoek van het Zeeuws Museum zijn in 2022 twee collectieonderdelen getaxeerd en gedetermineerd. Taxateur Jeroen de Kuyper heeft het keramiek uit de collecties van het Koninklijk Zeeuws Genootschap der Wetenschappen (KZGW), de Provincie Zeeland en de eigen collectie van nadere gegevens voorzien. Taxateur Peter Andeweg heeft de wapens uit de etnografische collectie van het KZGW voor zijn rekening genomen.

Het onderzoeksproject Zeeuws zilver heeft in 2022 vervolg gekregen. Uit het eigen zeer beperkte onderzoeksbudget heeft het Zeeuws Museum onderzoeker Iris Mahu een aantal weken kunnen inhuren om hiermee verder te gaan. Mahu houdt zich met name bezig met het inventariseren en vastleggen van de zilvermerken van Zeeuwse zilversmeden. Binnen dit onderzoeksproject worden ook de merktekens in andere museale en particuliere collecties meegenomen.

Medio september 2022 ontving het museum van het Prins Bernard Cultuurfonds een toekenning van een Conservatoren Stipendium (€25.000). De subsidie is bestemd voor het aanstellen van een junior conservator die een deel van de reguliere werkzaamheden van de zittende conservator kan overnemen. Het Zeeuws Museum heeft ervoor gekozen om het stipendium te gebruiken voor voorbereidingen voor de tentoonstelling *De omgekeerde wereld van Adriaen van de Venne*, welke voor 2023 op de agenda staat. Per 1 december 2022 is kunsthistoricus Lisanne den Hartog drie dagen per week als junior conservator aangesteld. Naast een aantal praktische zaken rondom de voorbereidingen van de tentoonstelling, doet zij onderzoek naar boekillustraties en prenten die in de tentoonstelling te zien zullen zijn. Conservator Caroline van Santen verricht in het kader van het stipendium onderzoek naar het sociale netwerk van Adriaen van de Venne in Zeeland.

Onderzoek honorair conservatoren

De honorair conservatoren van het Zeeuws Genootschap doen ook in 2022 uitgebreid onderzoek naar de verschillende collecties in het Zeeuws Museum.

Conservatoren Katie Heyning en Marianne Gossije onderzoeken de herkomst van objecten uit de genootschapscollectie, met name van objecten die tot het 'ongemakkelijk erfgoed' gerekend kunnen worden. Herkomst- en verwervingsinformatie over objecten uit Afrika, China, Japan, India, Sri Lanka, het Midden-Oosten en Zuid-Amerika is verzameld en in de collectiedatabase Adlib verwerkt. Samen met Zeeuws Museum registrator Nienke Jelles zijn de langdurig uitstaande bruiklenen nagelopen; waar nodig zijn registratiegegevens aangevuld en geactualiseerd. Ook de gegevens voortkomend uit de taxatie van het aardewerk en porselein zijn verwerkt.

Aan de bruikleen van het Genootschap in het Zeeuws Museum zijn twee schilderijen van Abraham Bruinings Worrell (1787-1860) toegevoegd: twee landschappen met vee uit het begin van de negentiende eeuw. Bruinings Worrell kreeg zijn opleiding aan de Middelburgse Teeken Akademie alvorens via Antwerpen naar Engeland te gaan waar hij een gevierd schilder werd. De collectie mineralen en gesteenten is verder geïnventariseerd en diverse deelcollecties zijn nu van nummers en een vaste standplaats voorzien. Ook zijn vorderingen geboekt met de nummering van de historische collectie.

Bij de collectie Munten en Penningen meldt conservator Rien Sanderse voor 2022 een drietal hoofdzaken. Als eerste het opnieuw fotograferen en beschrijven van de belangrijke collectie van rond de 600 sceatta's, muntjes uit het gebied rond de Noordzee van de periode tussen de jaren 680 en 800 na Christus. Deze zijn bijna allemaal verzameld op het strand bij Domburg/Oostkapelle en Westenschouwen. Omdat deze munten een diameter hebben van circa één centimeter zijn de foto's gemaakt met behulp van een microscoop. De publicatie van deze nieuwe beelden op www.kzgwonline.nl heeft de aandacht getrokken van Claus Faveile, één van de belangrijkste specialisten op het gebied van Deense sceatta's en museuminspecteur Archeologie van het Sydvestjyskemuseer in Ribe. De foto's van de 75 Deense exemplaren zijn nu opgenomen in de database aldaar.

In het verslagjaar is de collectie penningen uitgebreid met diverse bijzondere exemplaren, voornamelijk uit schenkingen. KZGW-conservator boeken Paul Aarssen schonk zeventien penningen uit de nalatenschap van kunstenares Roline Wichers Wiersma; oud-burgemeester van Middelburg Chris Rutten schonk vijf penningen, waarvan drie van eigen hand. Als derde punt meldt Sanderse dat een begin is gemaakt met het vervangen van de witte kartonnen houders voor de munten, die nog door oud-conservatrice Marie de Man rond het begin van de twintigste eeuw zijn aangebracht. Rond de jaren 1930 heeft De Man de door zonlicht verbleekte houders opnieuw voorzien van (lees overschreven met) informatie. Omdat deze vorm van verpakking door verzuring de munten kan aantasten is het tijd voor een nieuw systeem van capsules. De oude munthouders vormen nu zelf een waardevol historisch bezit, en worden apart bewaard.

Uit de afdeling Archeologie bericht conservator Aagje Feldbrugge dat de ongeveer 885-delige metaalcollectie voorzien wordt van nieuwe werkfoto's. Tijdens dit fotograferen is geconstateerd dat een wat vreemd ogend, eerder als 'mantel- of haarpin' bestempeld voorwerp, eigenlijk een pre-christelijk amuletje is. Nader onderzoek volgt.

Door intensief puzzelen zijn van de circa 50 losse brokstukken van de Domburgse Nehalenniastenen ongeveer 25 alsnog aan een van de votiefstenen toegevoegd. Met dit onderzoek is de basis gelegd voor een nieuwe publicatie over de votiefstenen en beelden uit de Nehalenniatempel die in 1647 op het strand in Domburg gevonden werden. In 2023 verschijnt deze in de reeks Werken van het KZGW.

De collectie Mollusken is aanzienlijk uitgebreid met de toevoeging van de schenking van de privéverzameling van conservator Freddy van Nieulande, vooral bestaand uit (fossiele) Zeeuwse mollusken en ander fossiel materiaal. Conservatoren Freddy van Nieulande en Herman Nijhuis werken aan een meer systematisch-taxonische inrichting van zowel de mollusken als de niet-mollusken in deze verzameling. Komend jaar zal ook de verzameling fossiele inktvissen (ammonieten en nautilussen) in de collectie worden gevoegd.

Ook dit jaar is weer een aflevering van de Fossielenatlas verschenen: F.A.D. (Freddy) van Nieulande, D.F. (Dick) Hoeksema, H.W. (Herman) Nijhuis & A.C. (Riaan) Rijken, 2022. *De fossiele schelpen van de Nederlandse kust II*, deel 17 Velutinidae, Triviidae, Eratoidae en Ovulidae. Spirula 431: p. 16-25. Voor een nog te verschijnen deel van deze atlas is niet alleen materiaal uit de molluskencollectie van het Genootschap onderzocht, maar ook uit Naturalis (Leiden), De Zeeuw (Zaamslag) en Terra Maris (Oostkapelle). Een tweede relevante publicatie betreft: F.A.D van Nieulande, 2022. Omzwervingen van een blauwe steen. *Zeeland* 31 (2): 80-81.

Conservator Fossiele zeezoogdieren Mark Bosselaers deelt mede dat diverse oude vondsten van eind jaren 1990, afkomstig van bottenvistochten op de Westerschelde, gedetermineerd en geregistreerd zijn. Voorlopig zijn dit de laatste voorwerpen die aan de collectie kunnen worden toegevoegd, aangezien de vistochten op fossiele (zee-)zoogdieren niet meer zullen plaatsvinden. Wel relevant is een abusievelijk eerder niet opgenomen publicatie uit 2020 met betrekking tot een gehoorbot (linker perioticum, NHG 23 430) van een vinvisachtige dat afgebeeld en beschreven wordt in: Michelangelo Bisconti and Mark E.J. Bosselaers, 2020. *A new balaenopterid species from the Southern North Sea Basin informs about phylogeny and taxonomy of Burtinopsis and Protororqualus (Cetacea, Mysticeti, Balaenopteridae)*.

De conservatoren Natuurhistorische voorwerpen afdeling Fossiele botten landzoogdieren, Hester Loeff en Jan Piet Bekker, werken gestaag verder aan de determinatie van de voorwerpen en controle van eerdere determinaties. In 2022 verscheen een klein artikel: H.K. Loeff, 2022. Een beverkaak met een verhaal. *Zeeland* 31 (4): 185-186.

Uit de afdeling Overige Naturalia meldt conservator Gerard Heerebout dat dit verslagjaar alle determinaties en standplaatsen gecontroleerd werden. Alleen de collectie eieren is nog niet op orde. Voor achterliggende gegevens bij de collectie is waardevolle informatie vergaard uit diverse archieven en bronnen van zowel Genootschap als Zeeuwse museumstichting. Er verschenen twee kleinere publicaties: G.R. Heerebout, 2022. Soepschildpadden in Zeeland. *Zeeland* 31 (1): 30-32, en G.R. Heerebout, 2022. J.G. de Man en de vorskwabben, *Raniceps raninus* (L.). *Zeeland* 31 (3): 131-132.

BEHOUD EN BEHEER

Team behoud en beheer verzorgt collectie-technische - en facilitaire werkzaamheden. Naast het reguliere collectieonderhoud vraagt ook veiligheid en het binnenklimaat voortdurend zorg en aandacht. In een steeds ouder wordend rijksmonument worden deze werkzaamheden omvangrijker en ingrijpender met het oog op de huidige eisen gericht op verduurzaming. Een voorbeeld hiervan is de vervanging van oude verlichtingssystemen door LED-verlichting in het hele depotgebouw. Omdat tijdens twee jaren van Covid-19 veel collectiewerk stil ligt of moeilijk uitvoerbaar is, wordt in 2022 veel achterstallig werk ingehaald. Nieuwe verwervingen die nog niet opgehaald of gebracht konden worden, arriveren eindelijk in het depot. De start van controles van externe langdurige bruiklenen is in gang gezet en leidt tot collectieschoonmaak op locatie, zoals alle schilderijen in het voormalig stadhuis in Middelburg en een aantal bruiklenen in het Provinciehuis op het Abdijplein. De Commissie Beschermd Erfgoed (OCW) komt op bezoek voor een inspectie van de geregistreerde stukken uit de collectie van het Zeeuws Genootschap.

Onder de naam *Lab op Pad* slaat de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) een brug tussen wetenschap, kunst en cultuur. Ook het Zeeuws Museum doen zij aan op hun rondreis door Nederland. Musea en erfgoedorganisaties uit Zeeland kunnen bij deze gelegenheid delen van hun collectie laten onderzoeken. Met behulp van infraroodspectroscopie worden plastics en pigmenten onderzocht; een multi-spectrale camera kan door middel van verschillende golflengtes patronen in een object zichtbaar maken die met het blote oog niet zichtbaar zijn en met röntgenstraling wordt de samenstelling van een materiaal blootgelegd. Deze informatie over de fysieke toestand van een object is belangrijk zodat eventuele behandelingen beter kunnen worden afgestemd.

Niet alleen restaureren of conserveren is een goede stap naar langer behoud van objecten maar ook het opbergen en verpakken. Een flinke investering wordt gedaan ten behoeve van de collectie munten van het KZGW die worden voorzien van museaal verantwoorde doosjes. Voor

bewaaradviezen buiten de eigen collectie om doet onder andere de rooms-katholieke Onze Lieve Vrouwekerk in Vlissingen een beroep op ons. Vanwege sluiting zoeken ze een plaats voor objecten behorend tot Zeeuws kerkelijk erfgoed. Een aantal van hun vaandels worden in langdurig bruikleen opgenomen en zullen begin 2023 in de tentoonstelling *protest processie parade* te zien zijn.

Conservering en restauratie

Voor diverse werkzaamheden ten behoeve van de conservering en/of restauratie van collectieonderdelen zijn externe partijen betrokken geweest, namelijk:

- ICAT Textielrestauratie:
 - tweejaarlijkse reiniging en conservering Zeeuwse Wandtapijten, collectie Provincie Zeeland;
- Restauratieatelier Barbara Susijn:
 - schadebehandeling van schilderij (olieverf op doek) van J. Reynouts, Regenten van de Godshuizen, 1670, collectie Godshuizen van het Zeeuws Genootschap
 - intensieve reiniging van schilderij (olieverf op doek) van Jean Appellius, portret Mr. Jacob van der Mandere (1707-1775), collectie Zeeuws Museum
- Schilderijrestauratieatelier Lutz:
 - Julius Porcellis, Vlootschouw op de rede van Rammekes, 1645, collectie Zeeuws Genootschap
 - Anoniem, gezicht op de buitenplaats Lammerenburg bij Vlissingen, 1637, collectie Zeeuws Genootschap
 - Onbekend, scheepsportret kapersfregat de profeet Elias, collectie Zeeuws Genootschap
- Metaalrestaurator Iris Mahu:
 - conservering sieraden Ans Dam-van Herwaarden, Torso I, 1978, Provinciale Kunstcollectie Zeeland
 - conservering sierden Ans Dam-van Herwaarden, Caged Stone, 1978, Provinciale Kunstcollectie Zeeland
 - conservering penningen (GM1254, GM1262, GM1400, GM2442), collectie Zeeuws Genootschap
 - reiniging specerijenbus in de vorm van de toren van de Sint-Jan van Den Bosch, anoniem, 1629, collectie Rijksmuseum Amsterdam
 - conservering bestekokers, diverse messen en vorken (G1184, G1222, G1428, G1429, G1974, G1975, M73-054) collectie Zeeuws Genootschap, collectie Zeeuws Museum

VERWERVINGEN

Ook in 2022 heeft het Zeeuws Museum weer een aantal bijzondere verwervingen gedaan in lijn met de bevindingen uit de Collectiewaardering zoals opgesteld in 2021. Hieronder volgt een overzicht van aankopen en schenkingen.

Aankopen

- Michaël Everhard, Bronzen kanon met het wapen van de VOC-kamer Zeeland en het wapen van Middelburg op de loop. Op een groen, modern houten onderstel, 1765 (brons en hout)
- Antieke leren pop in kostuum uit de streek van West-Zeeuws Vlaanderen, waarschijnlijk eigendom geweest van Elisabeth Brakman te Groede, geboren rond 1870, met bijbehorende garderobe, ca. 1875 (textiel, bloedkoraal, hout, metaal)
- Twee reliëftegels ter herdenking van de watersnoodramp op 1 februari 1953 en het sluiten van het laatste dijkgat op 6 november 1953, 1953 (keramiek)

Bijzondere aankoop

- Collectie schetsboeken, schilderijen, tekeningen en schetsen van Jan Heyse, 1900 – 1950

Met deze aankoop, rechtstreeks van de familie, kan het museum een veelzijdiger beeld geven van het werk van Jan Heyse. Vooral de schetsboeken geven in combinatie met de voltooide werken een goed inzicht in Heyse's manier van werken en hoe hij steeds zoekt naar perfectie.

Schenkeningen

- Commissarisstoel met gebeeldhouwd wapen, ca. 1950 (hout en textiel). Particuliere schenking, Middelburg.
- Jan de Prentenknipper, vijf werken waaronder Psalm 7, Ik zeg daar liefde, en Danel A Offer, ca. 1825-1860 (papier en inkt). Particuliere schenking, Goes.
- Ben Sleeuwenhoek, Projectie, 1990 (olieverf op doek). Particuliere schenking, Middelburg.
- Ben Sleeuwenhoek, Zonder titel, 2009 (olieverf op doek en acryl spiegels). Particuliere schenking, Middelburg.
- Ben Sleeuwenhoek, Zonder titel, 2009 (olieverf op doek). Particuliere schenking, Middelburg.
- Ben Sleeuwenhoek, Lighthouse (3 delen), 1992 (keramiek). Particuliere schenking, Middelburg.
- Ben Sleeuwenhoek, Lighthouse (3 delen), 1992 (keramiek). Particuliere schenking, Middelburg.
- Ben Sleeuwenhoek, Cuspidor, 1994 (keramiek). Particuliere schenking, Middelburg.
- Ben Sleeuwenhoek, Zonder titel (schotel), 2001 (keramiek). Particuliere schenking, Middelburg.
- Ben Sleeuwenhoek, Zonder titel (schotel), 2001 (keramiek). Particuliere schenking, Middelburg.
- Ben Sleeuwenhoek, Zonder titel (set van twee grote vazen met kralen; multiple in oplage van zes), 2001 (keramiek). Particuliere schenking, Middelburg.
- Ben Sleeuwenhoek, Zonder titel (kleine vaas met kralen; multiple in oplage van ca. 10), 2001 (keramiek). Particuliere schenking, Middelburg.
- Ben Sleeuwenhoek, Zonder titel (kleine vaas met kralen; multiple in oplage van ca. 10), 2001 (keramiek). Particuliere schenking, Middelburg.
- Drie abattoir-plaatjes gebruikt bij het openbaar slachthuis aan de Seisweg in Middelburg, waar schenkster en haar broer als kinderen mee speelden, ca. 1950 (hout en inkt). Particuliere schenking, Zoetermeer.
- A. Vuerhard, Map met tekeningen van A. Vuerhard, met (details) van verschillende onderdelen van de Walcherse streekdracht, 1940-1950 (papier en grafiet). Particuliere schenking, Amsterdam.
- Sluiermuts uit Duiveland. Particuliere schenking, Rotterdam.
- Een zilveren schoengesp met initialen van de families Brasser en van Liere (zilver). Particuliere schenking, Zevenaar.
- Lakstempel van de voormalige gemeente Sint-Laurens, vóór 1816 (metaal en hout). Particuliere schenking, Hoek.
- Lakstempel van de voormalige gemeente Brigdamme, vóór 1816 (metaal en hout). Particuliere schenking, Hoek.
- Tentoonstellingscatalogus "Zeeland en de Zeeuwen - Op de tentoonstelling "Nederland herrijst" te Batavia", 1941 (papier en inkt). Particuliere schenking, Middelburg.
- Frans Dingemanse, Paeremes met gesneden heft, geïnspireerd op de thema's van de presentatie *Dit is Zeeland* (2017-2022) in leren schede, 2018 (hout, staal en leer). Afdeling Educatie Zeeuws Museum, Middelburg.
- Frans Dingemanse, tekening van Paeremes met gesneden heft, geïnspireerd op de thema's van de presentatie *Dit is Zeeland* (2017-2022), 2018 (potlood, inkt en waterverf op papier). Afdeling Educatie Zeeuws Museum, Middelburg.
- Set benen fiches behorende bij het spel Boston dat in het café van de overgrootvader van de schenkster werd gespeeld in Nieuwvliet op Zeeuws-Vlaanderen, voor 1940 (been). Particuliere schenking, Rosmalen.

BRUIKLENEN

Collectie in beheer van het Zeeuws Museum is op verschillende plaatsen te zien, onder meer in de tentoonstellingen *In Volle Bloei* in het Mauritshuis in Den Haag, *Onderkruipsels* in het Rijksmuseum in Amsterdam, *Een eigenzinnig romanticus: Leven en werk van J. H. Hollestelle* in Museum Veere, *Exhumer le Futur* in La Kunsthalle Mulhouse (Frankrijk) en *Arnoldus van Anthonissen* in het Stadhuis museum Zierikzee. Naast bruiklenen voor tijdelijke tentoonstellingen zijn ook collectiestukken te zien in semipermanente presentaties in onder meer Rijksmuseum en Van Goghmuseum in Amsterdam, Zeeuws Maritiem MuZEEum in Vlissingen en Museum het Bolwerk in IJzendijke.

Naast bruiklenen voor tentoonstellingen die in de voorgaande jaren zijn gestart, heeft het Zeeuws Museum in 2022 bruiklenen ontvangen van particulieren en instellingen, zowel van binnen als van buiten Zeeland, voor de tentoonstellingen *Vanuit de Diepte* en *De Mix Nederland | Ons Dorp en de Zee*. Daarnaast is in de vaste presentatie *Dit is Zeeland* ter gelegenheid van 700 jaar *Verdrag van Parijs* de akte van de Vrede van Parijs uit 1323 tijdelijk in bruikleen ontvangen van het Archives départementales du Nord-Lille (Frankrijk), samen met enkele ondersteunende objecten van het Zeeuws Archief en een particuliere bruikleengever. Ook hebben eind 2022 ter voorbereiding op de tentoonstelling *protest processie parade* (opening 31 januari 2023) een aantal bruikleengevers alvast objecten ter beschikking gesteld. Via het digitale jaarverslag 2022 is een volledig overzicht van alle ingaande en uitgaande bruiklenen beschikbaar.

Presentaties

Het Zeeuws Museum presenteert een deel van de eigen collecties aan het publiek in semipermanente tentoonstellingen. De (collectie)presentatie *Dit is Zeeland* (geopend in 2017) biedt een introductie op de Zeeuwse cultuur en vormt de ruggengraat van het museum. Voor verdieping op thema's zoals Watersnood 1953, bevrijding WOII, maritieme geschiedenis en streekgebonden geschiedenis, worden bezoekers doorverwezen naar de andere Zeeuwse (thema)musea. Met *Dit is Zeeland* maken we de Zeeuwse identiteit en het verhaal van Zeeland (beter) zichtbaar, voelbaar en leesbaar.

Het tentoonstellingsprogramma voor de periode 2021 – 2024 heeft als overkoepelend thema *Geen mens is een eiland* (No man is an island) uit een gedicht van de Engelse dichter John Donne (1572-1631). Dit thema sluit inhoudelijk aan bij de uitgangspunten in de missie en visie van het museum en bij de vaste presentatie *Dit is Zeeland* waarin de geografische structuur van de Zeeuwse eilanden als vertrekpunt wordt genomen. Het thema biedt de mogelijkheid om het te hebben over eenheid en verscheidenheid, gevoelens van afzondering (eenzaamheid) of ontheemd zijn (heimwee) maar ook juist van verbondenheid en ergens bij horen. Het tentoonstellingsprogramma voor de periode 2021-2024 vormt tevens het kader waarbinnen het museum onderzoekt of musea kunnen bijdragen aan het bestrijden van eenzaamheid, een moeilijk oplosbaar maatschappelijk probleem.

VANUIT DE DIEPTE

Ervaringen delen in een pandemie

25 september 2021 t/m 8 januari 2023

In de afgelopen jaren hebben we allemaal ervaren hoe het is om afgezonderd te leven van tenminste een deel van onze dierbaren. Wat heeft die onvrijwillige isolatie ons over onszelf geleerd? Zijn onze relaties erdoor veranderd?

Vanaf 2021 zoekt het Zeeuws Museum naar manieren om eenzaamheid aan te pakken. Eén manier is om het onderwerp bespreekbaar te maken en het taboe dat op eenzaamheid rust te doorbreken. In dit eerste project van het vierjarige programma *eenZM* kijken we naar kunstwerken die door de coronapandemie nieuwe betekenis hebben gekregen. De kunstwerken zelf zijn niet veranderd. Door onze ervaringen van het afgelopen coronajaar zijn we er wel anders naar gaan kijken.

Bij deze kunstwerken voeren we gesprekken over je alleen voelen en over het belang van sociale contacten voor onze gezondheid. Delen van die gesprekken zijn terug te horen in deze tentoonstelling. Het eerste werk waar we op reflecteren is het videowerk *De Profundis* (2014, collectie Zeeuws Museum) van Koen Hauser en Maarten Spruyt. Zij maakten dit werk zeven jaar geleden voor de tentoonstelling *Tasten in het Duister*. Hoe kijken we nu naar dit beeld? In januari 2022 voegen we het gedicht *De Profundis* van Oscar Wilde toe aan deze presentatie en in juni het werk *Spreken van Berlinda de Bruyckere* uit 1999, een mooie bruikleen van het M HKA, Museum van Hedendaagse Kunst, uit Antwerpen. Aanmelding voor de gesprekken verloopt via het speciaal hiervoor aangemaakte emailadres eenZM@zeeuwsmuseum.nl.

DICHTERBIJ JAN HEYSE

Een zoektocht naar perfectie

25 september 2021 t/m 6 juni 2022

De Zeeuwse kunstenaar Jan Heyse (1882 -1954) maakt hele verfijnde, gedetailleerde portretten en landschappen, prettig om naar te kijken en geliefd bij velen. Hoogste tijd om een tentoonstelling te wijden aan deze perfectionist. Mede dankzij een grote bruikleen van de familie Heijse (Jan Heyse heeft zelf de ij in een y veranderd) is er in deze presentatie een breed aanbod van werken en werkschetsen te zien. Juist die laatste geven een feilloos inzicht in zijn manier van werken.

Heyse, geboren in Zierikzee, wordt opgeleid aan de Rijksacademie in Amsterdam. Na dit grootstedelijke avontuur lukt Zeeland toch weer en keert hij terug naar zijn geboortegrond. Hij vestigt zich in Veere. Gewapend met schetsboek en potlood fietst hij door de omgeving en legt vast wat hij ziet. Van historische gebouwen tot dieren en mensen. Zijn familieleden staan

regelmatig model, neefjes en nichtjes, vrouw en kinderen maar ook de huishoudster. Jong vrouwelijk schoon heeft zijn voorkeur. Voor vele kunstenaars een voor de hand liggend onderwerp, maar het zegt ook iets over zijn hang naar perfectie en liefde voor strakke lijnen. Daarbij valt hij niet onder een bepaalde kunststroming; hij kiest zijn eigen weg en probeert de meest uiteenlopende technieken die hij allemaal beheerst. Door decoratieve elementen toe te voegen, vaak in de vorm van door hem zelf uitgekozen stoffen, creëert hij eigen composities. Dezelfde thema's voert hij iedere keer net een beetje anders uit, nog verfijnder en beter uitgewerkt.

Bijzonder is dat Heyse niet voor het bruisende stadsleven heeft gekozen maar voor zijn geboorteprovincie, ook al was hij daar in die tijd bepaald niet alleen in. Vanaf het eind van de negentiende eeuw is vooral de kust van Walcheren steeds meer in trek onder de elite, zowel uit Nederland als van buiten de grenzen. Ook onder kunstenaars, waaronder Jan Toorop, krijgt Walcheren een sterke aantrekkingskracht. Legendarisch zijn de jaarlijkse verkoopexposities in een tentoonstellingsgebouw bij het Badpaviljoen in Domburg waar vrijwel alle op Walcheren werkende kunstenaars inclusief Jan Heyse vertegenwoordigd zijn.

RE_USED RE_SATIN

26 november 2021 t/m 2 april 2023

In een breed samenwerkingsverband met een groot aantal wetenschappers, textiel- en modeontwerpers zoals Remi Veldhoven en Sjaak Hullekes, onderzoekt het Zeeuws Museum de herkomst én toekomst van achttiende- en negentiende-eeuws gebrocheerde damast uit eigen en andere collecties. Het textiel is vol toewijding in Norwich (GB) geweven en daarna door onder meer de Zeeuwse man met liefde gedragen. De research naar stalenboeken, origineel textiel en kleuranalyses van garens is een 'work in progress', dat leidt tot een nieuw hedendaags textielontwerp én een tentoonstelling.

Ongeveer vier jaar geleden start het onderzoek, vanuit nieuwsgierigheid, naar de oorsprong van een aantal damasten hemdrokken uit de collectie van het Zeeuws Museum. Wat is de connectie met het Britse Norwich en hoe kan het dat de stof zo goed geconserveerd en kleurrijk is gebleven? Er blijkt zoveel te ontdekken over de bloemsoorten, de kleurstoffen en de bescherm laag die het de typerende glans geeft. Textielonderzoeker en -ontwerper Remi Veldhoven, vanaf het begin aan boord, onderzoekt mee en ontwerpt met alle nieuwe kennis een hedendaags damast. Modeontwerper Sjaak Hullekes, oorspronkelijk afkomstig uit Zierikzee, maakt van het nieuwe damast een geheel nieuw jasje. Om het verhaal compleet te maken, haakt digitaal modeontwerper Amber Jae Slooten van The Fabricant aan voor het campagnebeeld; een NFT, een non-fungible token of uniek token geïnspireerd op het oude hemdrok. Deze NFT is online te koop via <https://www.thefabricant.com/collections> onder Dawn of Co-Creation; titel Hemdrok jacket.

Voor *re_USED re_SATIN* heeft het Zeeuws Museum intensief samengewerkt met Remi Veldhoven, Hul le Kes, EE Exclusives-Van Engelen & Evers, Wolkat, Michael Nix, Art Proaño Gaibor (Rijks erfgoedlaboratorium), Loret Karman (De Amsterdamse Steek), Betty Stickers en het Zeeuws Archief.

DE MIX NEDERLAND | ONS DORP EN DE ZEE

25 juni 2022 t/m 08 januari 2023

Neeltje Flipse-Roelse (1921 - 2008) & Annegien van Doorn (1982)

In het kader van De Mix Nederland, een initiatief waarbij lokale historische fotocollecties inspiratiebron zijn voor hedendaagse fotografen, opent net voor de zomervakantie in het Zeeuws Museum en op het station van Middelburg *Ons dorp en de zee*. Uitgangspunt voor deze Zeeuwse editie is het werk van de Westkapelse Neeltje Flipse-Roelse (1921 - 2008). De van oorsprong Walcherse kunstenaar Annegien van Doorn (1982) reageert er met nieuwe foto's op.

Met een scherp oog en veel gevoel voor humor legt Neeltje Flipse-Roelse vanaf haar vijftiende jaar decennialang het lokale leven op de allesbepalende dijk bij de zee in het kustdorp Westkapelle vast. Het zijn juist die foto's die Annegien van Doorn intrigeren. Wat betekent deze plek tegenwoordig voor de lokale bevolking en hoe bepalend is de zee als je er zo dichtbij woont? Vanuit een vast logeeradres bij haar ouders in Serooskerke zoekt en vindt ze vele

(ex)dorpsbewoners met ieder hun eigen verhaal. Ze vertaalt ze in een speelse, tot de verbeelding sprekende fotoreeks die wordt versterkt door geluidsfragmenten van de gesprekken.

De tentoonstelling bestaat uit twee delen en heeft, naast het Zeeuws Museum, ook een prominente plek op Station Middelburg. Deze stationspresentaties vormen altijd een onderdeel omdat NS en ProRail partners zijn van De Mix Nederland.

Over De Mix Nederland

De Mix Nederland is een initiatief van stichting Beeldmix samen met NS en ProRail ondersteund door het Mondriaan Fonds en het Prins Bernhard Cultuurfonds. "Bij iedere editie van De Mix worden historische fotocollecties gebruikt als bron van inspiratie voor hedendaagse Nederlandse fotografen," zegt Rafaël Philippen van stichting Beeldmix. "We proberen spannende, prikkelende en soms vertederende combinaties te maken, met als resultaat een verrassende ontdekkingsreis door het Nederland van toen en nu".

DUTCH DESIGNWEEK 2022

Zeeuws Museum x Duran Lantink x Pennywafelhuis

22 t/m 30 oktober op Things that Matter @ Microlab Hall | Strijp-S (Eindhoven)

Tijdens Dutch Design Week '22 geeft Duran Lantink een inkijk in zijn karakteristieke proces van deconstrueren en reconstrueren, gebruikmakend van beeldmateriaal uit het Zeeuws Museum en lokaal verworven kledingstukken. Met deze samenwerking wordt een zoektocht ingezet naar de veranderende betekenis van lokaal gedragen kleding en de duurzame mogelijkheden hiervan.

Lantink gaat respectvol te werk maar ontziet niets. Bewust zoekt de ontwerper spanningsvelden op, tussen bewonderen en ondermijnen, tussen behouden en reclaimen, tussen overleveren en recyclen. Hij bevraagt de waarde, grenzen en het eigenaarschap van lokale dracht - onder andere door zij aan zij te werken met de leden van het Middelburgse community art project Pennywafelhuis. Cultureel betekenisvolle kledingstukken worden uit elkaar gehaald en opnieuw samengesteld. Door herschikking van traditionele kleding verschuift de betekenis van het begrip 'Zeeuws' naar iets totaal nieuws. Het Pennywafelhuis is gevestigd in een flat aan de Meanderlaan, in de Middelburgse wijk Dauwendaele. Een flat met 250 huishoudens en veel nationaliteiten van diverse samenstellingen en achtergronden. Voorafgaand aan de Dutch Design Week zijn Zeeuwse vrouwen en vrouwen van het Pennywafelhuis gefotografeerd in hun dierbare, traditionele kleding. De foto's zijn te zien in de stand. Op donderdag 27 oktober komen de mensen van het Pennywafelhuis samen op de Dutch Design Week met het Zeeuws Museum en Duran Lantink. Het wordt een feestelijke dag waarop publiek en deelnemers kennis met elkaar maken en genieten van meegebrachte traditionele hapjes en livemuziek. Een en ander krijgt een vervolg in een tentoonstelling gepland in april 2023 in het Zeeuws Museum.

PROGRAMMA

Door samen te werken met onder andere onderwijs, culturele en maatschappelijke instellingen, kunstenaars en het bedrijfsleven fungeert het museum als verbindende factor. Het museum biedt context en verrassende invalshoeken en stimuleert hiermee het maatschappelijk debat over actuele onderwerpen. De programmering loopt van onderwijs naar familie- en vakantie-aanbod en sociaal maatschappelijke programma's voor bijzondere doelgroepen.

EDUCATIEVE PROGRAMMA'S

In veel van de educatieve programma's van het Zeeuws Museum is er gekozen voor een vakoverstijgende en domein-verbindende benadering. Cultuur en erfgoed zit niet in een hokje; het is levend en een wezenlijk onderdeel van onze maatschappij en dat willen we tot uiting laten komen in ons educatieve aanbod. Samen met andere partners, werken wij aan de volgende educatieve programma's:

- Reizen in de tijd - ontwikkeling van identiteit, kennis van je eigen omgeving en geschiedenis. Samenwerking tussen Erfgoed Zeeland, Cultuurkwadraat, themamusea en basisonderwijs;
- Musea Bekennen Kleur - diversiteit en inclusie in de museale wereld (landelijk netwerk met inmiddels ruim 30 partners);
- Vleugelslag - verbinding van kunst en techniek in samenwerking met Technasia Zeeland;
- ZM in de School, de doorgaande ontwikkelingslijn van het Zeeuws Museum, waarin met basisscholen wordt samengewerkt in de vorm van gastlessen op school en museumbezoeken;
- Kunsteducatie Walcheren brengt in november de eerste groepen van het basisonderwijs weer naar het museum. Leerlingen (en ouders) nemen deel aan het programma Beeldtaal voor de middenbouw van het basisonderwijs;
- Voor alle bezoekers en (online) volgers van het museum bieden we een programma aan met als doel 'Leren kijken door te tekenen'. Voor het algemeen publiek werkt het museum hiervoor in samenwerking met Zeeuwse kunstenaars aan andere vormen van leren kijken en creatieve ontwikkeling. Een voorbeeld hiervan is ZM Teken, ook wel bekend als de ZM tekenclub. In coronatijd is deze ZM tekenclub als online aanbod ontwikkeld met Zeeuwse kunstenaars en in de komende jaren zal ook een pendant ontwikkeld worden voor gebruik in het museum.

Kinderkunstweek

Geïnspireerd op de Kinderkunstweek bieden wij in 2022 een speciaal programma aan voor scholen onder de naam Houd van hout. Het programma bestaat uit een rondleiding in het museum, het bekijken van onze online collectie in de klas en een tekenopdracht. Deze wordt uitgevoerd na het zien van een korte film die kunstenaar Liesbeth Labeur over het werk 'Blauwe appelboom met golvende lijnen I' van Piet Mondriaan heeft gemaakt.

Teeken Akademie

Groepen leerlingen van de Teeken Akademie verkennen het museum met een opdracht -ze nemen deel aan een wedstrijd om Stadstekenklas van 2022-2023 te worden. Marjan Ruiter zit samen met Hannie Kool-Blokland en Giel Louws in de jury, die unaniem groep 6 van de Archipelschool Het Talent de meest inspirerende inzender vonden en hen dus uitroepen tot Stadstekenklas 2022-2023. Zie ook <https://www.teekenakademiemiddelburg.nl/>.

Jongeren en studenten gratis toegang

Om de drempel voor bezoek zo laag mogelijk te maken hebben jongeren tot en met achttien jaar en studenten van University College Roosevelt, HZ en Scalda gratis toegang. Overige schoolgroepen/studenten ontvangen 50% korting.

PUBLIEK & EVENEMENTEN

Corona

Het jaar 2022 begint helaas toch nog met coronamaatregelen en grote voorzichtigheid ter voorkoming van besmetting. De maand januari is daarom stil. Leerlingenprogramma's en Museum Plus Busgroepen worden afgezegd. De jaaropening en de nieuwjaarsborrel met vrijwilligers en Raad van Toezicht en Vrienden zijn online verzamelmomenten.

Als onderdeel van het protest tegen de strenge maatregelen in musea en andere culturele instellingen biedt het Zeeuws Museum op 8 februari onder leiding van Marjan Ruiter eenmalig een Tai Chi les in de zaal Opstand van *Dit is Zeeland*.

Vanwege alle belemmeringen die de coronamaatregelen veroorzaken zet het Zeeuws Museum in op een digitale rondleiding met een iPad. De rondleider met iPad op zaal neemt mensen thuis mee de zaal op. Door de simpele techniek en gebruikmaking van toegang via Microsoft Teams werkt deze opstelling beter dan met de hightech robot die we in 2021 ingezet hebben. De doorontwikkeling van deze digitale rondleiding voor mensen die niet naar het museum toe kunnen of durven komen met het oog op hun gezondheid, wordt mede mogelijk gemaakt dankzij een donatie van DOW.

Families

In de vakanties bieden we vaak speciale familie activiteiten aan. In de voorjaarsvakantie zijn dit familierondleidingen door de Abdij. In de herfst- en kerstvakantie kunnen bezoekers geheimen komen ontrafelen in het museum. Met door kunstenaar Pepijn van den Nieuwendijk beschilderde wonderkisten zwerven de deelnemers rond in de *Wonderkamers*. Zij worden begeleid door leerlingen van het voortgezet onderwijs, studenten van HBO en UCR. De rondleiding wordt afgesloten met tekenen en schetsen.

Een goed gesprek

Als onderdeel van ons programma eenZM bieden we ook in 2022 'een goed gesprek' aan als activiteit voor bezoekers. Aanleiding voor deze gesprekken is een gezamenlijk bezoek aan de tentoonstelling *Vanuit de diepte* met de filminstallatie van fotograaf en kunstenaar Koen Hauser. De deelnemers die elkaar vrijwel nog nooit ontmoet hebben komen in dit filosofisch gesprek snel nader tot elkaar. Medewerkers en museumdocenten van het Zeeuws Museum begeleiden deze gesprekken. Ook jongeren tussen de 15 en 25 jaar nemen deel aan 'een goed gesprek'.

In april vindt de Nationale Museumweek plaats met in het Zeeuws Museum 'een goed gesprek' als activiteit. Tijdens Middelburg Boekenstad op 1 mei bieden we een rondleiding en gesprek aan rondom *De Profundis*, een gedicht van Oscar Wilde en het kunstwerk *De Profundis* van Koen Hauser. Enkele jongeren die deelnemen aan de schrijversgroep voortgezet onderwijs van de Zeeuwse Bibliotheek nemen hieraan deel.

Evenementenkalender

In 2022 komen langzamerhand de gewone activiteiten zoals groepsontvangsten weer op gang. In de eerste maanden van dit jaar brengen de collega's van Museum Het Warenhuis in Axel en van het Archief in Goes een bezoek aan het Zeeuws Museum. De maandelijkse rondleidingen Onvergetelijk worden weer opgestart. Vanaf mei kunnen ook weer groepen met de Museum Plus Bus worden ontvangen.

In het weekend van 21 en 22 mei vindt Lab op Pad plaats, een programma waarmee de RCE een brug slaat tussen wetenschap, kunst en cultuur. Zij bezoeken dit weekend het Zeeuws Museum en stellen musea en erfgoedorganisaties uit Zeeland in de gelegenheid delen van hun collectie te laten onderzoeken.

In mei houdt dominee Leuny de Kam van de Doopsgezinde Gemeente, haar jaarlijkse dienst in het museum, ditmaal bij de tentoonstelling *Dichterbij Jan Heyse*.

Op woensdag 22 juni komen de deelnemers aan het internationale symposium over Paaseiland in Leiden naar de *Wonderkamers* in het Zeeuws Museum. Ze bezoeken ook het Zeeuws Archief en de stad Middelburg. Op 29 juni is de eerste Beeckmanlezing, georganiseerd door de Beeckman Stichting, met Huib Zuidervaat.

Op 7 juli geeft Caroline van Santen een lezing ter gelegenheid van haar promotie aan de University of East Anglia (Norwich, GB). Op zaterdag 9 juli ontvangt Marjan Ruiter vertegenwoordigers van de International Dementia Care-organisatie uit Virginia (Verenigde Staten) en verzorgt samen met vertegenwoordigers van Alzheimer Nederland en de Zeeuwse Alzheimercafés een middagvullend programma. Zaterdag 16 en zondag 17 juli vinden de Vriendenloterijdagen plaats met onder andere diverse rondleidingen op zaal. Op vrijdag 22 en zaterdag 23 juli vindt het festival Health Event Zeeland van Yes plaats op het Abdijplein. Het Zeeuws Museum organiseert dat weekend activiteiten op het Abdijplein door gebruik te maken van grote, mobiele weefgetouwen in de vorm van een kruiwagen. Bezoekers kunnen toekijken en meedoen aan het weven.

In augustus en september kunnen de Vrienden van het Zeeuws Museum deelnemen aan een Abdijrondleiding die speciaal voor hen georganiseerd wordt. Zaterdag 10 en zondag 11 september is het Open Monumentendag met gratis entree.

In oktober bezoeken de leden van de Raad van State het museum en met name de tapijtenzaal. Van 15 tot 30 oktober is het Museumkidsweek, met tal van activiteiten door het hele museum. Zaterdag 29 oktober is er weer een N8vdN8 in Middelburg. Voor het museum dé gelegenheid om het museum open te stellen voor de inwoners van Middelburg. Ook dit maal is het evenement heel druk bezocht en fungeren museum en Abdijplein als hart van de N8vdN8. Het programma bevat zowel activiteiten op het Abdijplein als in het museum. Op het plein kun je werken aan een 'glow in the dark spiderweb' tussen de platanen midden op het plein (door KKaAT (KinderKunstAtelier) van Jessica van Dierendonck). Iedere bezoeker 'spint en spant' en knoopt een draadje van dit reuze web. Met een tekening van tien meter lang en twee meter hoog van kunstenaar en illustrator Vrouw van Rinus (Vincent van Leeuwen) uit Terneuzen, met daarop talloze kunstvoorwerpen uit het museum, kan iedereen deze tijdens de N8vdN8 helpen inkleuren. Op het podium vertelt Niels Brandaan Cotterink over Jonathan de zeemeeuw'. Optredens zijn er van het Westkappels koor, blacklight dancers, spoken word artiest Suzanne Krijger en tot besluit singer-songwriter Stan Bor.

In het museum zijn verschillende verhalen op zaal en is de 'Zeevonk experience' een populaire presentatie. Iedereen wordt uitgenodigd om selfies te maken (Do it your selfie) en kan de eerste twee uren tekenen en schetsen in de *Wonderkamers*.

In oktober bezoeken ook vertegenwoordigers van het Odensehuis Walcheren, een inloophuis waar mensen met dementie en hun naasten elkaar kunnen ontmoeten, het museum.

Gelukkig starten na lange afwezigheid door corona in november de colleges van de Vrije Academie weer. Ook in 2022 is Virusgrafiek aanwezig in het museum met een samen met het KZGW georganiseerde lezing over Harry van Kruiningen. In de collectie van het Zeeuws Museum bevinden zich meerdere werken van zijn hand.

Het bestuur van het Prins Bernhard Cultuurfonds komt op 9 december voor een bezoek aan de tentoonstelling *Ons Dorp en de zee*, die dankzij dit fonds mede mogelijk is gemaakt.

Genootschapsdag

Op zaterdagmiddag 1 oktober 2022 organiseert het Zeeuws Genootschap in samenwerking met het Zeeuws Museum haar jaarlijkse Genootschapsdag. Onderwerpen die aan de orde komen zijn de muntenschenking van dhr. C. Rutten, de schenking van twee schilderijen van Abraham Bruinings Worrell door Toine Voets, de opening van een online expositie over de WIC, een kleine opening bij de presentatie Akte van de Vrede in Parijs in de Wandtapijtenzaal en enkele belangrijke handschriften. Dit laatste gebeurt in het kader van 700 jaar Vrede van Parijs in samenwerking met University College Roosevelt.

SOCIAAL-MAATSCHAPPELIJKE PROGRAMMA'S

Afasie

Het Afasiecentrum Zeeland te Goes en het Zeeuws Museum willen het museum toegankelijker maken voor mensen met afasie. Personen met afasie hebben ten gevolge van niet-aangeboren hersenletsel (bijvoorbeeld na een beroerte, hersenbloeding of ongeluk), moeite met één of meer onderdelen van de taal. Zij kunnen zowel moeite hebben met de actieve (spreken en schrijven) als met de passieve taalvaardigheden (luisteren en lezen). Door deze communicatiestoornis zijn zij veelal beperkt in de participatie in de samenleving, omdat het de omgang met anderen heel lastig kan maken.

Om deze groep (weer) naar het museum te krijgen is een aparte aanpak vereist. In navolging van het Van Abbemuseum in Eindhoven is er voor gekozen een speciale rondleiding voor deze doelgroep te ontwikkelen. In april hebben twee rondleiders een groep afasiepatiënten in het museum rondgeleid. Een van hen was eerst te gast op het Afasiecentrum om wat over het museum te vertellen en vooral ook te laten zien. Tevens kon zo een inschatting gemaakt worden van het niveau van hun taalbegrip, waarbij het extra lastig is dat er geen twee afasiepatiënten hetzelfde zijn. Afasie uit zich bij iedereen weer anders. Voor allen geldt echter dat de rondleider rustig en in korte zinnen moet spreken en dat er bovendien een prikkelarme omgeving moet zijn. Bij de rondleiding waren ook twee logopedisten van het Afasiecentrum betrokken, die op een whiteboard steekwoorden schreven van wat de rondleiders vertelden. Die geheugensteuntjes bieden houvast en geven structuur. Bij de evaluatie bleek dat de deelnemers met name veel baat hadden bij een bezoek vooraf door de museumdocent die de rondleiding verzorgt, waarin deze al vast wat verteld en foto's laat zien van voorwerpen uit het museum. Dit project is er op gericht deze doelgroep met behulp van kunst uit zijn isolement te halen, waarbij de gedachte is dat je ook van kunst kunt genieten met weinig woorden.

eenZM

In de periode 2021-2024 ligt de focus van het Zeeuws Museum op het onderzoek of vanuit de kracht van kunst en cultuur een bijdrage geleverd kan worden aan de bestrijding van eenzaamheid. Dit vormt een groot maatschappelijk probleem dat door de coronapandemie extra actueel en urgent is geworden. Binnen het domein-overstijgende programma eenZM wordt de samenwerking gezocht met overheden, maatschappelijke partners en partijen binnen de museale en culturele sector. Hiervoor heeft het museum op voorspraak van de Provincie Zeeland en met steun van de vier grote Zeeuwse steden een bijdrage gekregen uit de Basisinfrastructuur (BIS-regeling) 2021-2024, Programma Regionale Musea voor het programma eenZM.

De bestaande programma's in de *Werkplaats*, *Huis van Herinnering* en *Onvergetelijk Zeeuws Museum* worden uitgebreid en jaarlijks ontwikkelen we één nieuw project, steeds met een andere doelgroep en met een experimentele aanpak. Het programma heeft als naam eenZM gekregen (spreek uit: een zet èm). Je kunt dit lezen als eenZAAM of als één ZEEUWS MUSEUM. We geven deze naam een positieve lading van eenheid en verbondenheid die geassocieerd kan worden met de landelijke campagne 'Een tegen eenzaamheid'.

Stand van zaken op vier hoofdpunten ten aanzien van de voor dit project gestelde doelen en te bereiken eindresultaten:

1. Jaarlijks (deel)project

De komende vier jaar wordt elk jaar bij één van de tijdelijke tentoonstellingen een nieuwe aanpak gecreëerd samen met een concrete doelgroep op basis van (één van) bovenstaande uitgangspunten. Ter ondersteuning en inspiratie worden best practices verzameld van projecten (zowel binnen als buiten de cultuursector) ter bestrijding van eenzaamheid. In het eerste project in het kader van eenZM dat op 25 september 2021 van start is gegaan, voeren we bij de tentoonstelling *Vanuit de diepte* in groepjes van zes tot acht personen 'een goed gesprek'. Deze gesprekken vinden plaats op socratische wijze, met als vertrekpunt het gezamenlijk bekijken van een kunstwerk. In de loop van de presentatie worden andere

kunstwerken toegevoegd. De gesprekken worden begeleid door medewerkers en rondleiders van het Zeeuws Museum die hiervoor een in-huis training hebben gevolgd. De deelnemers tot nu toe zijn vaak afkomstig uit ons eigen netwerk, bijvoorbeeld vrienden, familie en kennissen van onze (vrijwillige) collega's, vrienden van kinderen van collega's, etc.. Grootste knelpunt tot op heden is het bereiken van de potentiële deelnemers buiten onze eigen kring. De presentatie loopt tot 8 januari 2023. (Zie ook <https://www.zeeuwsmuseum.nl/nl/plan-je-bezoek/nu-in-het-museum/tentoonstellingen/vanuit-de-diepte>). Na intensivering van de online campagnes die oproepen om deel te nemen aan de gesprekken komen er nu wel steeds meer mensen van buiten ons directe netwerk.

Om de effectiviteit te meten van deze gesprekken is een impactmeting ontwikkeld onder begeleiding van het bedrijf Avance (<https://www.avance-impact.nl/nl/opleidingen/impact-training-essentials/>). Coördinator Ivo van Werkhoven van eenZM heeft deze training, georganiseerd door het VSBfonds, gevolgd. Voor de impactmeting hebben we zowel de deelnemers als de gespreksbegeleiders vragenlijsten laten invullen om erachter te komen wat de gesprekken teweegbrachten, zowel direct na het gesprek als enkele weken erna. De uitkomsten worden verwerkt in een eerste rapportage (april 2023). De eerste resultaten van de meting geven echter aan dat we een deel van onze doelen met deze gesprekken bereiken. Mensen voelen zich na deze gesprekken meer verbonden met elkaar en het samen kunst bekijken speelt daarin een belangrijke rol. Het door ons gewenste *olievlek resultaat* waarbij deelnemers andere deelnemers aanbrengen is echter beperkt. Het resultaat van de impactmeting geeft aanleiding om ook voor een aantal andere deelprojecten van het eenZM-programma de effecten in beeld te brengen. Hiervoor is in november een medewerker aangenomen. Madeleine Roelfsema heeft eerder voor haar masterscriptie aan de Universiteit voor Humanistiek in opdracht van het Zeeuws Museum onderzoek gedaan naar verschillende manieren waarop musea met projecten kunnen bijdragen aan de bestrijding van eenzaamheid.

Het volgende project in het kader van eenZM betreft een samenwerking met kunstenaar Duran Lantink. (<https://duranlantink.com/about>) Lantink is onderscheidend in zijn manier van upcycling (van kleding) en zijn speelse en inclusieve manier van werken. Op basis van ontwerpen van Lantink zullen vrijwilligers van het Zeeuws Museum en deelnemers aan het Pennywafelhuis in Middelburg nieuwe werken creëren die in de tentoonstelling worden getoond. Zowel gedurende de voorbereiding van de expositie als tijdens de looptijd zullen de Werkplaats van het museum en de daarin werkzame vrijwilligers een belangrijke rol spelen. (Meer informatie over het Pennywafelhuis bij punt 2 hieronder.) De eerste voorbeelden van de samenwerking zijn gepresenteerd tijdens de DDW 2022. Het project wordt gepresenteerd in een tentoonstelling die start op 22 april 2023.

2. Doorontwikkeling bestaand aanbod

Bestaand, succesvol aanbod van het Zeeuws Museum wordt doorontwikkeld samen met nieuwe partners en andere doelgroepen. Dit zijn de sociaal-maatschappelijke programma's *Onvergetelijk*, *Huis van Herinnering* en de Werkplaats.

Tijdens de lockdowns heeft het museum geëxperimenteerd met online, interactief aanbod. Uit deze proeven is een online versie van het programma *Onvergetelijk* voortgekomen. Voor doorontwikkeling van de ouderenprogramma's *Huis van Herinnering* en *Onvergetelijk* wordt een nieuwe vaste partner in de zorg gezocht. Na een directiewissel heeft de vorige zorgorganisatie zich teruggetrokken als vaste ontwikkelpartner. De organisatie blijft wel afnemer/consument van het gezamenlijk ontwikkelde product. De (beoogde) nieuwe vaste partner voor innovatie is WVO Zorg. Deze organisatie en het Zeeuws Museum liggen qua kernwaarden en innovatief vermogen dicht bij elkaar.

Voor doorontwikkeling van de Werkplaats zijn we een samenwerking gestart met het community art centrum Pennywafelhuis in de wijk Dauwendaele in Middelburg (<https://pennywafelhuis.nl/>). In deze wijk wonen veel mensen met een migratieachtergrond, psychische problemen of een verslavingsverleden. Door hun achtergrond ervaren veel bewoners een grote mate van eenzaamheid. Daarnaast komt deze groep niet of nauwelijks in

een museum. Met deze samenwerking willen we hen bereiken in hun eigen omgeving. Inmiddels is er een uitwisseling tot stand gekomen waarbij een aantal vrijwilligers van de Werkplaats regelmatig naar het Pennywafelhuis gaat om daar met de deelnemers te werken en omgekeerd komen er inmiddels deelnemers uit Dauwendaele naar het museum om mee te werken in de Werkplaats. Hierbij vindt uitwisseling van kennis op basis van gelijkwaardigheid plaats. Zowel vrijwilligers als deelnemers van Pennywafelhuis geven aan dat ze het fijn hebben met elkaar en er naar uitzien om met elkaar te werken.

Kunst op recept

Sinds begin 2022 werken we als partner mee aan het hierboven al genoemde *Kunst op recept*, een initiatief van Welzijn Middelburg en Kunst Educatie Walcheren (KEW). Het doel is de veerkracht van mensen te vergroten door op doktersrecept deel te nemen aan kunst. In plaats van medicijnen, die vaak vooral de symptomen van de klacht bestrijden, ondersteunt een cursus of culturele activiteit bij het voorkomen of verminderen van klachten. Aan het project doen vijf huisartsenpraktijken uit Middelburg mee. De aandacht ligt niet op de klacht (ziekte) maar op de kracht (veerkracht en betekenisvol je leven invullen). Uit onderzoek blijkt dat mensen die bijvoorbeeld kozen om als vrijwilliger aan de slag te gaan of een fotografie cursus te volgen, zich nuttig gingen voelen en hierdoor meer zelfwaardering en zelfvertrouwen kregen. Dit leidde tot herstel van hun medische klachten en zodoende ook tot minder frequent bezoek aan de huisarts.

3. Overdracht

Methodieken/vormen van procesbegeleiding die effectief zijn, worden overgedragen aan andere Zeeuwse musea die zelf aangeven dat zij interesse hebben in deelname en bereid zijn de aanpak structureel op te nemen in hun eigen aanbod. Op deze manier kunnen we doelgroepen bereiken in hun eigen omgeving (drempelverlagend). Dit is mogelijk omdat in Zeeland zowel in de stedelijke regio (Z4 - Middelburg, Vlissingen, Terneuzen en Goes) als in de meer landelijke omgeving zich veel musea bevinden.

Door de verschillende lockdowns en overige beperkingen als gevolg van de pandemie hebben we nog weinig aandacht kunnen besteden aan de overdracht van kennis. Op 1 september start een nieuwe medewerker die zich gaat richten op het verbinden van nieuwe doelgroepen en partners en een belangrijke rol zal spelen in de overdracht van kennis. Voor de overdracht van kennis van *Huis van Herinnering* is inmiddels de basis gelegd voor een publicatie in de vorm van een 'How to' handleiding.

4. Vertaling en integratie

We willen inzicht krijgen in hoeverre en op welke manier de filosofie van The Useful Art Movement kan worden vertaald naar en toegepast in de praktijk van het Zeeuws Museum. Of anders geformuleerd: we willen begrijpen hoe we een museumbezoek en kunst en erfgoed meer kunnen integreren in de samenleving.

Van de projecten zijn tot op heden nog onvoldoende resultaten bekend om te kunnen besluiten of deze succesvol en overdraagbaar zijn. We zijn op dit moment dan ook nog niet in staat om te voldoen aan deze laatste doelstelling.

OF/BY/FOR ALL

Sinds 2021 nemen we deel aan het Change Network van OF/BY/FOR ALL. In 2022 hebben we contacten gelegd met onze community of interest en we hebben een veranderplan opgesteld met acties waardoor het museum voor deze doelgroep meer representatief (OF), samenwerkend (BY) en verwelkomend (FOR) moet worden. Voor het opstellen van dit plan hebben we nauw samengewerkt met meerdere partners die ons helpen om een langdurige relatie met deze gemeenschap tot stand te brengen. Gaandeweg het jaar kwamen we erachter dat we onze community of interest preciezer moesten definiëren. We richten ons daarom nu op Zeeuwse lhbtqia+ers die deel uitmaken of hebben gemaakt van een 'gekozen familie'.

Organisatie

DRIE CODES

Het Zeeuws Museum onderschrijft als organisatie drie codes, die op hun beurt adviseren en richtlijnen geven voor goed bestuur en toezicht, een professionele gedragscode bieden ten aanzien van arbeidsmarkt gerelateerde zaken en er op toezien dat de culturele en creatieve industrie meer inclusief wordt.

Governance Code Cultuur 2019

Het Zeeuws Museum onderschrijft en past de Governance Code Cultuur 2019 toe:

- Om zo transparant mogelijk te zijn staan op de website van het museum het meest recente Directiereglement en Raad van Toezicht (RvT) reglement waarin veel zaken uit de code zijn vastgelegd;
- Op de website is tevens een overzicht te vinden van de samenstelling van de RvT en eventuele nevenfuncties;
- Er wordt openbaar geworven in geval van vacatures;
- Raad van Toezichtleden verrichten hun werkzaamheden onbezoldigd en mogen geen betaalde werkzaamheden voor het museum verrichten. Werkelijk gemaakte kosten worden naar billijkheid vergoed;
- Partners en naaste relaties van medewerkers mogen kleine betaalde opdrachten voor het museum uitvoeren, maar alleen als dit voor het museum de beste oplossing is. Relaties en partners van leden van de RvT en de directie mogen geen betaalde werkzaamheden uitvoeren voor het museum.

Er zijn geen knelpunten bij het toepassen van de Governance Code Cultuur 2019.

Fair Practice Code (FPC)

Het Zeeuws Museum onderschrijft en past de principes van de Fair Practice Code toe.

Het Fair Pay gedeelte van deze Code wordt door ons actief nageleefd:

- Voor onze eigen medewerkers en uitzendkrachten volgen wij de CAO van de Provincie Zeeland. Medewerkers hebben daardoor onder andere een eigen scholingsbudget ten behoeve van duurzame inzetbaarheid;
- Voor vrijwilligers is een scholingsbudget voor teamtrainingen beschikbaar;
- Wij zijn er alert op dat de betalingen aan freelancers marktconform zijn, en volgen waar mogelijk adviezen van relevante brancheorganisaties;
- Wij volgen de richtlijn van het Mondriaan Fonds voor kunstenaars;
- Wij zijn in gesprek met onze onderaannemers om vast te stellen dat zij de FPC naleven. Belangrijk daarbij zijn de ingehuurd beveiligers en schoonmakers. Wij zullen van deze onderaannemers vragen dat CAO's uit hun branche worden nageleefd;
- Onze kennis en ervaring delen we actief in het Zeeuws Cultureel Overleg.

Er zijn geen echte obstakels om de FPC ook in 2023 te kunnen naleven. Het budget is echter beperkt en daardoor zijn er wel consequenties voor de hoeveelheid opdrachten die we kunnen uitzetten, bijvoorbeeld onder kunstenaars. Voor rondleiders en museumdocenten zitten we nu aan de onderkant van het advies van hun brancheorganisatie BRAM, omdat de overige musea en toeristische rondleidingen in de regio veelal een (nog) lager tarief hanteren.

Code Diversiteit en Inclusie

Het Zeeuws Museum onderschrijft en past de principes uit de Code Diversiteit en inclusie toe.

Het museum is sinds 2019 lid van het netwerk Musea Bekennen Kleur. Samen met andere musea werken we hierin aan het opstellen en uitvoeren van een actieplan diversiteit en inclusie. Hoewel we goede voortgang boeken vraagt toepassing van deze code de meeste aandacht en de grootste stappen in onze ontwikkeling.

De doelstellingen van het netwerk zijn:

- Wij waarborgen een open en empathische sfeer waarin mensen zich thuis en geaccepteerd voelen. Wij zorgen ervoor dat collega's zichzelf kunnen zijn, zich ontwikkelen en daarmee volledig kunnen bijdragen aan de organisatie. Wij formuleren

en onderhouden gedrags-/cultuurcodes en -programma's die een veilige sfeer onderschrijven;

- Alle collega's krijgen ten minste één keer per jaar tools en trainingen aangereikt om vanuit hun eigen rol en vakgebied bij te dragen aan inclusie. Wij reflecteren hierbij op onszelf, onze vakgebieden en de organisaties. Daarnaast zullen collega's met deze trainingen vaardig worden om duurzame en concrete veranderingen in gang te zetten.
- Meer mensen uit ondervertegenwoordigde groepen* werken in alle lagen van de organisatie en trekken wij aan als samenwerkingspartners. Alle musea zetten een interne nulmeting op om de huidige demografie inzichtelijk te krijgen. Ieder museum bepaalt vervolgens een streefcijfer om binnen vijf jaar de diversiteit onder het personeel te vergroten. De opzet, verantwoording en definities van de nulmeting zijn de verantwoordelijkheid van ieder museum, hoewel wij best en worst practices met elkaar kunnen delen om zo verder te ontwikkelen;
- Wij erkennen en onderzoeken de koloniale en patriarchale denkbeelden en machtsstructuren die onze musea en collecties hebben gevormd. Wij dekoloniseren onze musea door met onder-gerepresenteerde groepen* samen te werken op het gebied van o.a. contextualisering, taalgebruik en rechtmatig eigendom;
- Wij onderzoeken welke groepen mensen niet naar het museum komen en waarom. Wij maken een plan van aanpak om ons actief te verbinden met voor het museum nieuwe doelgroepen;
- Wij doen onderzoek naar welke verhalen en perspectieven in onze collecties ontbreken en betrekken daar gemeenschappen bij die tot nu toe niet werden gehoord en vertegenwoordigd. Wij zorgen ervoor dat hun stemmen ruimte krijgen in het museum, als maker of kennisdrager, bij het formuleren van verzamelbeleid of bij het bedenken en ontwikkelen van tentoonstellingen en activiteiten.

* Met ondervertegenwoordigde groepen bedoelen we groepen mensen die niet of onvoldoende gezien en betrokken worden en soms zelfs genegeerd of (institutioneel) uitgesloten worden. We denken hierbij aan verschil van huidskleur, gender, lichamelijke of mentale capaciteit, seksuele oriëntatie, religie, sociaaleconomische status, opleidingsniveau of leeftijd. Met het benoemen van deze ondervertegenwoordigde groepen, sluiten we ons aan bij de Code Diversiteit en Inclusie.

Toepassing en aandachtspunten

In de afgelopen periode hebben we een nieuwe missie en visie vastgesteld waarin deze doelstellingen doorklinken: Het Zeeuws Museum zet kunst en erfgoed in voor een veerkrachtige samenleving waarin iedereen ertoe doet.

Personeel

Om onze (onderlinge) communicatie te versterken en meer inclusief te maken volgt het grootste deel van de organisatie trainingen verbindend communiceren. Bij selectieprocedures (voor medewerkers, projectmedewerkers, zzp'ers, vrijwilligers) maken we gebruik van een nieuwe methode voor werven die ontwikkeld is samen met een werving- en selectiebureau dat zich richt op divers werven. In september startte een nieuwe medewerker sociale programma's. In december van dit jaar startte een nieuwe collega die ons ondersteunt bij het doen van impactonderzoek naar een deel van de programma's die deel uitmaken van een ZM.

Publiek

Sinds september van 2022 is een nieuwe medewerker begonnen om contacten te leggen en versterken met groepen die het museum nu nog weinig tot niet bezoeken. Een voorbeeld daarvan is de samenwerking met De Vrolijkheid, een organisatie die activiteiten in asielcentra aanbiedt. Bij alle nieuwe teksten in het museum en online proberen we deze helder en toegankelijk te maken.

Programma

In 2022 is een opdracht geformuleerd voor de begin 2023 op te starten werkgroep Slavernij en koloniaal verleden die het museum langdurig bijstaat en adviseert op het gebied van collectievorming en programmering. Dit moet resulteren in een nieuw verzamelbeleid met evenwichtiger representatie.

We zijn in 2022 gestart met een onderzoek naar 'ongemakkelijk erfgoed' in samenwerking met het Zeeuws Genootschap om meer inzicht te krijgen in collectievoorwerpen met een koloniale achtergrond. In het kader van dit onderzoek vind ook herkomstonderzoek plaats.

Partners

Om een meer gelijkwaardige en langdurige relatie met onze partners op te bouwen volgen we het internationale trainingsprogramma OF/BY/FOR ALL. De technieken die we daar leren proberen we ook bij andere projecten van het museum toe te passen.

Digitale strategie

Het museum zet digitalisering in als middel om bij te dragen aan het realiseren van de missie en verbeteren van de efficiency van de interne werkprocessen en communicatie. Het uitgangspunt van onze digitale strategie is dat online en 'offline' bezoek elkaar versterken en elkaar aanvullen. Het Zeeuws Museum beschouwt beide als een volwaardig bezoek en streeft er op termijn naar ook de online bezoeker het museum in hoofdlijnen op eenzelfde wijze als de 'offline' bezoeker te laten beleven en ervaren.

De eerste stap daarin is dat volgers van onze social media kanalen naast de collectie en de tentoonstellingen ook een representatief beeld van ons programma krijgen. Daarnaast gaan we verder met het ontwikkelen van laagdrempelig aanbieden van een digitale rondleiding voor mensen die niet naar het museum toe kunnen of durven komen met het oog op hun gezondheid. In 2021 en 2022 hebben we ervaring opgedaan met een rijdende robot in het museum. Omdat de techniek niet ontwikkeld is voor gebruik in musea waren er nogal wat technische problemen en beperkingen. De ervaringen met publiek waren echter van dien aard dat we het aanbod graag willen continueren. Uiteindelijk hebben we gekozen voor makkelijk verkrijgbare middelen en software zoals een tablet en een videobelprogramma om deelnemers uit te nodigen. Ook in deze vorm is het mogelijk om tot interactie te komen tussen de mensen thuis en de rondleider; er ontstaat een gesprek en verbinding met elkaar. Door de technisch eenvoudige benadering werkt deze opstelling beter dan met de hightech robot die we in 2020 en 2021 ingezet hebben. In 2023 werken we dit verder uit met onze nieuwe partner in de zorg WVOzorg.

CIJFERS EN FINANCIËN

Bezoekcijfers

In 2022 ontvingen wij 55.889 bezoekers, inclusief de bezoekers op locatie. Daarmee zijn we uitgekomen op 77% van de bezoekers in 2019, vóór de coronacrisis. Na een rustig voorjaar en goede zomer zagen we vooral het bezoek in het najaar weer toenemen. De N8vdN8 en de presentatie op de Dutch Design Week werden bijzonder goed bezocht.

Social media

Social media volgers per kanaal per 31 december 2022

	2022	2021:
Facebook	4.895	4.615
Instagram	3.437	3.110
Twitter	11.084	11.207
YouTube	314	(-)
LinkedIn	1.180	1.040
Pinterest	1.724	1.695
Nieuwsbrief	3.454	(-)

De website ontving afgelopen jaar 107.170 bezoeken. Dit is een toename van 10% in vergelijking met 2021.

Financieel jaarverslag

Het boekjaar kon dankzij een aantal incidentele positieve effecten worden afgesloten met een positief resultaat van € 153.734. Dit betrof met name de nabetaling ter compensatie van de coronaschade in 2022 van € 93.585 en de vrijval van de voorziening persoonlijk ontwikkelbudget van € 48.000. Het resultaat werd daarnaast beïnvloed doordat diverse (onderhouds-)projecten moesten worden uitgesteld. Vanuit de nabetaling en het budget dat vrijviel door het uitgestelde onderhoud is een bestemmingsreserve gevormd om de achterstanden uit de coronaperiode de komende jaren te kunnen inhalen.

De liquiditeits- en vermogenspositie zijn per balansdatum gezond. Per saldo werd € 182.228 toegevoegd aan de bestemmingsreserves en € 28.494 onttrokken aan het eigen vermogen. De organisatie heeft een gezonde financiële basis, maar blijft in hoge mate afhankelijk van subsidies en fondsbijdragen. De verwachting is dat vanaf 2023 de begroting onder druk zal staan als gevolg van de nasleep van de coronacrisis en de loon- en prijsstijgingen.

Samenvatting van de jaarrekening 2022

	2022 werkelijk * € 1.000	2022 begroot * € 1.000	2021 werkelijk * € 1.000
Lasten:			
Personeel	1.735	1733	1.584
Projecten	247	248	238
Huisvesting	689	690	650
Overige	452	453	468
	3.123	3.124	2.940
Baten:			
Subsidies en bijdragen	2.679	2.680	2.597
Projecten	90	88	93
Entreegelden	245	255	93
Overige	264	258	185
	2.968	3.022	2.968
Exploitatiesaldo	154	156	28

Het financieel verslag is afgeleid van de jaarrekening 2022 met goedkeurende controleverklaring van Rijkse Accountants.

Begroting 2023

De begroting voor 2023 is als volgt: *€ 1.000

	2023 Begroot	2022 Realisatie
Lasten:		
Personeel	2.104	1.735
Projecten	849	247
Huisvesting	765	689
Overige	<u>453</u>	<u>452</u>
	4.173	3.123
Baten:		
Subsidies en bijdragen	2.941	2.679
Projecten	657	90
Entreegelden	269	245
Overige	<u>78</u>	<u>264</u>
	3.945	2.968
 Begroot exploitatietekort	 -/-227	 154

Risicoanalyse

De risicoanalyse wordt jaarlijks geactualiseerd. Door de effecten van de coronapandemie is het belang van een gezonde weerstandsreserve ook voor non-profitorganisaties steeds groter geworden. Het eigen vermogen is voldoende om de financiële gevolgen van de voorziene risico's als gevolg van een pandemie te dekken.

Ten opzichte van risico's wordt een voorzichtige houding aangenomen. Risico's worden waar mogelijk gemeden en door preventieve maatregelen beperkt. Daar waar bij het cultureel ondernemerschap behorende risico's worden aangegaan, wordt vooraf getoetst of de omvang van het eigen vermogen afdoende is ter dekking van deze risico's. Aan risico's waar sprake kan zijn van imagoschade wordt extra aandacht besteed. In onderstaande tabel worden de risico's weergegeven die mogelijk een grote impact kunnen hebben alsmede de genomen maatregelen om de verschillende risico's te beheersen. De kans op het zich voordoen van de risico's is gebaseerd op een schatting aan de hand van ervaringen uit het verleden en bekende situaties bij andere organisaties.

Risico-categorie	Omschrijving risico	Kans x effect	Genomen maatregelen
Maatschappelijk / politiek / omgeving	Klimaatverandering: (wateroverlast en stormschade, binnenklimaat)	Hoog/ Midden	Preventie (bouwkundig en organisatorisch) en verzekering Optimaliseren klimaatbeheersing
Operationeel	Brand, inbraak, cybercriminaliteit en diefstal	Hoog	Preventie (bouwkundig en organisatorisch) en verzekering
	Organisatorisch: ziekteverzuim en werving	Hoog/ Midden	Preventieve zorg, organisatieontwikkeling, wervingsbeleid, verzuimbegeleiding verzekering
	Technisch: uitval installaties en internet, calamiteiten, gegevensverlies, hacking	Hoog/ midden	Service Level Agreement, Meerjarig onderhoudsplan, preventie (calamiteitenplan), inschakeling deskundigheid en verzekering
Financieel	Online kansspelen verdringen Vriendenloterij	Hoog/ Midden	Flexibele schil personele inzet. Onderhouden van nauwe contacten en goede relaties met partners, onderzoek naar alternatieve inkomstenbronnen
	Loon- en prijsstijgingen		

Vrienden van het Zeeuws Museum (VZM)

Beleid Vrienden

In 2022 heeft het bestuur van de stichting VZM het beleid sterk gericht op verbinding met de Vrienden. Gelukkig was het weer mogelijk de Vrienden persoonlijk te ontmoeten. Ook werd ingezet op een toename van het aantal Vrienden. Met dit doel is het nieuw project 'cadeau Vriendenpas' van start gegaan. De bestuursvoorzitter van Archipel Scholen heeft de eerste exemplaren hiervan in ontvangst genomen om cadeau te doen aan collega's die met pensioen gaan of een jubileum vieren. Deze nieuwe Vrienden mogen een jaar lang gebruik maken van alle voordelen van het Vriend zijn en we hopen natuurlijk dat ze hun Vriendenpas willen continueren. Hopelijk zullen andere bedrijven of instanties dit voorbeeld volgen. In onze laatste nieuwsbrief is aan de Vrienden voorgesteld om bijvoorbeeld kleinkinderen, neven en nichten een 'jonge-Vriendenpas' cadeau te doen. Afgelopen jaar hebben drie vrijwilligers van het Zeeuws Museum het aanbod om Vriend te worden aangenomen.

We moedigen Vrienden aan een actievere rol te vervullen, zoals het mee organiseren van activiteiten, de inbreng van ideeën voor de werving van nieuwe Vrienden, of het leveren van input voor de nieuwsbrief.

De tarieven van het lidmaatschap van de VZM zijn in 2022 onveranderd gebleven:

Vriend 18 t/m 25	10 euro
Vriend	30 euro
Vriend plus partner/introducé	50 euro
Beste Vriend	vanaf 100 euro

Het aantal Vrienden inclusief partners/introducés bedroeg per 31 december 2022 218 personen.

Vriendenactiviteiten

In samenwerking met het Zeeuws Museum zijn voor de Vrienden op 16 augustus en 3 september Abdijrondleidingen georganiseerd. In totaal hebben zich hiervoor 31 Vrienden ingeschreven. Op 6 oktober liet Edwin Buijsen (Hoofd Collectie bij het Mauritshuis, Den Haag) ons in het Zeeuws Museum kennismaken met het werk van Adriaen van de Venne, die kan worden beschouwd als één van de meest markante kunstenaars uit de Gouden Eeuw. Voor zijn publicatie *De schilderijenproductie van Adriaen Pietersz. Van de Venne (1589-1662)* heeft de Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici hem in 2019 de jaarlijkse Karel van Manderprijs toegekend. Het Zeeuws Museum organiseert van najaar 2023 tot voorjaar 2024 een overzichtstentoonstelling over deze veelzijdige kunstenaar, waarbij Edwin Buijsen als gastcurator zal optreden.

De Vrienden hebben in 2022 drie nieuwsbrieven van de VZM ontvangen.

Een bedrag van € 3.000 werd gedoneerd voor het project Onvergetelijk Zeeuws Museum.

€ 10.000 werd bijgedragen voor de aankoop van een deel van de collectie Heyse door het Zeeuws Museum. In 2023 zal aandacht besteed worden aan deze aankoop.

Ten behoeve van de Kinderkunstweek van 16-27 maart in het Zeeuws Museum is € 159 bijgedragen en voor rondleidingen € 190.

Bestuur

Het bestuur van de VZM kwam in 2022 zes maal bij elkaar. Er is actief gezocht naar een nieuw bestuurslid.

De samenstelling van het huidige bestuur is als volgt:

Bram de Muijnck	voorzitter
Jeannette van Honk-Euwema	secretaris
Gert Smit	penningmeester
Agnes den Hartogh	communicatie

De Stichting Vrienden van het Zeeuws Museum is aangesloten bij de Nederlandse Federatie van Vrienden van Musea en valt onder de ANBI regeling

Raad van Toezicht

Het Zeeuws Museum wordt geëxploiteerd door de Zeeuwse Museumstichting. Deze stichting wordt bestuurd door de directeur, Marjan Ruiter. De toezichthoudende taken worden vervuld door de Raad van Toezicht. Hoofdstructuur, doelstelling, bevoegdheden en werkwijze zijn in de statuten vastgelegd.

Bestuur en toezicht verhouden zich voorts zoveel mogelijk tot elkaar conform het raad-van-toezicht-model, zoals beschreven in de Governance Code Cultuur uit 2019. De in deze Governance Code beschreven principes en best practices worden toegepast en zijn uitgewerkt in het Directiereglement en het Reglement voor de Raad van Toezicht.

In de praktijk betekent dit dat de directeur verantwoordelijk is voor het artistiek en zakelijk beleid en voor de bedrijfsvoering - het reilen en zeilen - van het museum. Hieronder vallen ook de naleving van wet- en regelgeving, risicobeheersing en goed werkgeverschap richting medewerkers en vrijwilligers van de stichting. De Raad van Toezicht heeft een toezichthoudende en adviserende rol inzake het realiseren van de maatschappelijke doelstelling, inzake de strategie, identiteit en continuïteit van de organisatie, inzake de verhouding met publieke en private financiers en de dialoog met interne en externe belanghebbenden. De jaarrekening en de begroting, opgesteld door de directeur, worden voorafgaande aan de vaststelling goedgekeurd door de raad.

De raad wordt door de directeur regelmatig geïnformeerd over de gang van zaken in het museum en bespreekt met de directie de plannen die het museum ontwikkelt op inhoudelijk en financieel gebied. In 2022 zijn de geïllustreerde versies van Collectiewaardering en van Beleidsplan 2021-2024 gepubliceerd.

Regelmatig wordt een beroep gedaan op de expertise van individuele raadsleden. De raad kent één commissie, te weten de auditcommissie, bestaande uit twee leden. Deze financiële commissie komt jaarlijks twee- tot driemaal bijeen. De raad van toezicht heeft bovendien de werkgeversrol richting directeur. De voorzitter van de raad van toezicht plus een lid voeren jaarlijks een functioneringsgesprek met de directeur en doen, indien daartoe aanleiding is, voorstellen aan de raad inzake de honorering van de directeur.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor zijn eigen samenstelling en waarborgt daarbij deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid. De zittingstermijn is statutair gemaximeerd op twee keer vier jaar en middels een rooster van aftreden wordt in vernieuwing en herbenoeming voorzien. Benoeming van de leden van de raad vindt plaats - op voordracht van de zittende raad en na consultatie van de directeur - door Gedeputeerde Staten van Zeeland. Leden van de Raad van Toezicht ontvangen geen bezoldiging voor hun werkzaamheden. Er wordt aan hen de ruimte geboden voor verdieping en verbreding van kennis.

In het verslagjaar vergaderde de Raad van Toezicht vijf keer. Bovendien heeft één klankbordsessie inzake het thema dekolonisatie/collectie plaatsgevonden. Er zijn daarnaast meerdere informele overlegmomenten geweest tussen raad en directeur over uiteenlopende onderwerpen. Ook heeft een zelfevaluatie plaatsgevonden.

De Raad van Toezicht van het Zeeuws Museum bestaat uit vijf leden inclusief de voorzitter. Vanwege vrijkomende posities in de raad is in 2022 actief geworven en zijn na een externe sollicitatieronde twee nieuwe leden benoemd: Natalie Bos en Eric Loontjens (voorzitter), beide met ingang vanaf 1 mei 2022. Gedurende het jaar 2023 zal andermaal in de statutair voorgeschreven vervanging van twee leden per 1 januari 2024 worden voorzien.

Samenstelling Raad van Toezicht en nevenfuncties:

Eric Loontjens - voorzitter

Ondernemer/investeerder in winkelketens (Oil & Vinegar, The English Hatter, McGregor, Steppin' Out)

Nevenfuncties:

Raad van commissarissen Van der Straaten Aannemingsmaatschappij (Hansweert)

Raad van Advies H.H. Martens & Zoon (Oosterhout)

Directie Lovago (Middelburg)

Raad van toezicht Stichting De Oostkerk

Raad van toezicht Friends of UCR (Middelburg)

Arjen Meeuwssen - vicevoorzitter

Teammanager Waarden Belastingssamenwerking West-Brabant

Nevenfunctie:

Eigenaar Meeuwssen Mediation

Kees Verheijen - lid (audit-commissie)

Directeur dienst Financiën, Inkoop en Projecten, Scalda

Francien Petiet - lid (audit-commissie)

Senior policy advisor/project manager, University College Roosevelt

Nevenfunctie:

Lid van de Hurgronje-onderzoeksgroep van prof. dr. Arjan van Dixhoorn

Lid Raad van Toezicht en vice-voorzitter RvT van Erfgoed Zeeland (tot 1 april 2022)

Natalie Bos - lid

Eigenaar Bureau Natalie Bos - marketing | communicatie | programmamanagement in de museale sector

Nevenfunctie:

Bestuurslid Broodfonds Duivekater

Directie

Marjan Ruiter - Directeur/Bestuurder:

Nevenfuncties:

Lid Ethische Code Commissie

Lid bestuur Vereniging Zeeuwse Musea

Lid stuurgroep Spreekende geschiedenis

Met dank aan

Het Zeeuws Museum wordt structureel ondersteund door de Provincie Zeeland en de Gemeente Middelburg.

Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap ondersteunt het museum vanaf 2021 voor vier jaar vanuit de Basis Infra Structuur (BIS).

We zijn vaste partner van de VriendenLoterij (voorheen BankGiro Loterij). En daar zijn we trots op! Dankzij de bijdrage van de VriendenLoterij worden bijzondere tentoonstellingen en projecten mogelijk.

ACTIVA

BALANS NA RESULTAATBESTEMMING PER

	31 december 2022		31 december 2021	
	€	€	€	€
VASTE ACTIVA				
<u>MATERIELE VASTE ACTIVA</u>				
<u>Bedrijfsmiddelen</u>				
Inrichting en inventaris	101.555		112.178	
<u>Direct in gebruik t.b.v. doelstelling</u>				
Kunstvoorwerpen (P.M.)	p.m.	101.555	p.m.	112.178
<u>FINANCIËLE VASTE ACTIVA</u>				
Vermogen Heijmans Stichting, verwerkt in het kader van de doelstelling		52.311		52.350
VLOTTENDE ACTIVA				
<u>VOORRAAD WINKELARTIKELEN</u>		21.599		24.507
<u>VORDERINGEN OP KORTE TERMIJN/ OVERLOPENDE ACTIVA</u>				
Debiteuren	7.101		5.593	
Te vorderen belastingdienst	75.930		72.428	
Vooruitontvangen facturen	34.332		19.718	
Nog te ontvangen bedragen	37.401		34.413	
		154.764		132.152
<u>GELDMIDDELEN</u>				
Kassen	7.056		7.062	
Banken	3.729.723		3.213.419	
		3.736.779		3.220.481
		4.067.009		3.541.667

PASSIVA

BALANS NA RESULTAATBESTEMMING PER

	31 december 2022		31 december 2021	
	€	€	€	€
EIGEN VERMOGEN				
<u>Besteedbaar vermogen</u>				
Algemene reserve Zeeuws Museum		1.128.859		1.156.683
<u>Vastgelegd vermogen</u>				
<i>Bestemmingsfondsen:</i>				
Fonds catalogus aankopen PKCZ	11.920		11.920	
Fonds beheer en behoud PKCZ	26.231		23.454	
Heijmans Stichting	52.311		52.350	
<i>Bestemmingsreserves:</i>				
Reserve aankopen	332.211		332.211	
Reserve strategisch personeelsbeleid	132.893		132.893	
Zeeuws Museum in de school	38.529		39.398	
Reserve ontvangen legaten	25.684		25.684	
Reserve coronaschade	180.358		0	
		800.138		617.911
Totaal eigen vermogen		1.928.997		1.774.594
<u>VOORZIENINGEN</u>				
Voorziening jubilea	28.906		24.105	
Voorziening persoonlijk ontwikkelbudget	24.225		75.151	
Voorziening onderhoud collecties	9.541		9.229	
Voorziening onderh.gebouwen/installaties	106.665		31.786	
		169.337		140.271
<u>SCHULDEN OP KORTE TERMIJN/ OVERLOPENDE PASSIVA</u>				
Egalisatie subsidies vaste activa	0		27.650	
Crediteuren	116.170		213.801	
Nog te betalen aan de Belastingdienst	71.511		48.571	
Nog te betalen pensioenfonds	19.120		0	
Nog te betalen bedragen overige	185.545		197.246	
Vooruit ontvangen bedragen	1.576.327		1.139.535	
		1.968.674		1.626.802
		4.067.009		3.541.667

ZEEUWSE MUSEUMSTICHTING
STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	2022		2022		2021	
	Realisatie		Herziene begroting- 2		Jaarrekening	
	€	€			€	€
BATEN						
Bijdragen						
Exploitatiesubsidies		2.654.989		2.654.989		2.552.554
Overige bijdragen		23.914		25.475		44.595
Entreegelden		244.620		254.500		93.010
Opbrengst projecten		89.658		87.860		92.893
Overige opbrengsten						
Overige opbrengsten		190.660		183.600		77.449
Verkopen museumwinkel		45.504		46.500		22.186
Vrijval egalisatie subsidies		27.650		27.656		85.527
TOTALE BATEN		3.276.995		3.280.580		2.968.215
LASTEN						
Personeel						
Personeelskosten		1.734.673		1.732.800		1.584.492
Kosten van activiteiten						
Projectlasten		246.911		247.972		238.221
Overige bedrijfslasten						
Huisvesting	688.057		690.470		650.030	
Afschrijvingen	55.168		55.168		109.217	
Communicatie/ educatie	187.956		188.000		159.576	
Collectiebeheer en aankoop	66.586		68.500		67.681	
Zakelijke en overige lasten	132.620		130.200		119.190	
		1.130.386		1.132.338		1.105.694
Financiële baten en lasten						
Rentebaten/ bankkosten		10.620		11.300		12.298
TOTALE LASTEN		3.122.591		3.124.410		2.940.705
EXPLOITATIESALDO		154.404		156.170		27.510
<i>n.b saldo exclusief vrijval egalisatie subsidies</i>		126.755		128.514		58.017-
Bestemming exploitatiesaldo						
Mutatie algemene reserve		27.824-		157.896		94.658
Toevoeging aan bestemmingsfondsen/ -reserves		189.635		6.700		42.700
Onttrekking aan bestemmingsfondsen/ -reserves		7.407-		8.426-		109.848-
		154.404		156.170		27.510
Resultaat na bestemming		-		-		-

Winstbestemming

Het exploitatiesaldo bedraagt € 154.404 en wordt als volgt bestemd:

Toevoeging aan

a) algemene reserve

resultaat 2022	-27.824
	-27.824

b) bestemmingsfondsen en -reserves:

Reserve PKCZ beheer en behoud	2.777
-------------------------------	-------

Reserve achterstanden 2021-2022	180.358
---------------------------------	---------

	183.135

Onttrekking aan

a) bestemmingsfondsen- en reserves:

Reserve Heijmansstichting	-38
---------------------------	-----

Reserve ZM in de school	-869
-------------------------	------

	-907

Totaal

	<u>154.404</u>

Gebeurtenissen na balansdatum

n.v.t.

ALGEMENE TOELICHTING

De activiteiten van de stichting bestaan uit het verrichten van alle handelingen met betrekking tot de exploitatie van het Zeeuws Museum.

Indien noodzakelijk voor het inzicht zijn de vergelijkende cijfers van voorgaand jaar geherrubriceerd.

De grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het vorige verslagjaar. De grondslagen zijn gebaseerd op de continuïteit van de stichting.

GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN VAN BEPALING VAN HET RESULTAAT

Bij het opmaken van de jaarrekening zijn de richtlijnen voor de jaarverslaglegging 640 (organisaties- zonder-winststreven) gehanteerd. Activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde tenzij een andere waarderingsgrondslag is vermeld.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd op aankoopprijs verminderd met linear berekende afschrijvingen, gebaseerd op de verwachte economische levensduur dan wel op de lagere bedrijfswaarde.

Materiële vaste activa*Bedrijfsmiddelen :*

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op aankoopprijs verminderd met lineair berekende afschrijvingen gebaseerd op de verwachte economische levensduur dan wel op de lagere bedrijfswaarde. Bedrijfsmiddelen die in het verleden met subsidie zijn aangeschaft, zijn opgenomen onder de materiële activa.

Direct in gebruik t.b.v. de doelstelling :

De kunstvoorwerpen die in het Zeeuws Museum aanwezig zijn, worden in de jaarrekening op nihil gewaardeerd. De verzekerde waarde bedraagt € 32.091.087 Deze waarde is inclusief de waarde van de langdurige bruiklenen.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden tegen nominale waarde gewaardeerd en staan niet vrij ter beschikking van de stichting.

Voorraad winkelartikelen

De voorraden (handelsgoederen) worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of lagere netto opbrengstwaarde. Deze lagere netto opbrengstwaarde wordt bepaald door individuele beoordeling van de voorraden. De waardering van de voorraden komt tot stand op basis van 'first in first out'.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden bij de eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en staan ter vrije beschikking van de stichting.

Bestemmingsfondsen en bestemmingsreserves.

De bestemmingsfondsen betreffen vermogen waarvan de bestemming is vastgelegd door derden. Bij bestemmingsreserves is de bestemming vastgelegd door het bestuur van de stichting en goedgekeurd door de Raad van Toezicht.

Voorzieningen

De voorziening jubileumuitkeringen wordt gewaardeerd tegen de contante waarde van de toekomstige vergoedingen in het kader van jubilea, waarbij rekening wordt gehouden met het verwachte toekomstige verloop van werknemers en de verwachte loonstijgingen.

De voorzieningen voor onderhoud gebouwen/ installaties en onderhoud collecties zijn gebaseerd op meerjarige onderhoudsplannen en gewaardeerd tegen de nominale waarde omdat het effect van de tijdswaarde niet materieel is als gevolg van de lage rentestand en de relatief korte looptijd.

De voorziening Persoonlijk Ontwikkelbudget is gebaseerd op het beschikbare budget per medewerker, na aftrek van de bestedingen en is gewaardeerd tegen de nominale waarde omdat het effect van de tijdswaarde niet materieel is als gevolg van de lage rentestand en de relatief korte looptijd. Het POB maakt onderdeel uit van de CAO.

Kortlopende schulden en overlopende passiva

Schulden en overlopende passiva worden opgenomen tegen de nominale waarde.

GRONDSLAGEN VOOR DE BEPALING VAN HET RESULTAAT

De baten en lasten van het boekjaar worden in de jaarrekening opgenomen, ongeacht of deze tot ontvangsten of uitgaven in het betreffende boekjaar hebben geleid.

Bijdragen en subsidies

Bijdragen en subsidies worden ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde uitgaven komen/ waarin de opbrengsten zijn gedeerd/ waarin het exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De algemene subsidieverordening van de provincie Zeeland (ASV 2013) en de algemene subsidieverordening Middelburg (2022) zijn van toepassing.

Opbrengsten

Opbrengsten worden opgenomen naar rato waarin de diensten en verkopen zijn verricht. Opbrengsten van activiteiten en projecten worden opgenomen naar rato van de mate waarin de activiteiten en projecten zijn verricht.

Overige bedrijfskosten

De kosten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten worden aan het verslagjaar toegerekend op basis van de werkelijke ontvangsten en uitgaven, rekening houdend met transitoria.

Pensioenen

De voor het personeel geldende pensioenregelingen worden gefinancierd door afdrachten aan de pensioenuitvoerder. De verschuldigde premie wordt als last in de staat van baten en lasten verantwoord. Als de reeds betaalde pensioenbedragen de verschuldigde premie overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als overlopend actief, voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies. Indien er, naast de verplichting voor periodieke pensioenpremies, een verplichting bestaat voor per balansdatum opgebouwde pensioenrechten (backservice verplichtingen), wordt de verplichting in de balans opgenomen tegen contante waarde. Ultimo 2022 (en 2021) waren er voor de stichting geen pensioenvorderingen en geen verplichtingen naast de betaling van de jaarlijks aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie. De pensioenuitvoerder is het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds.

TOELICHTING BIJ DE BALANS PER 31 december 2022

ACTIVA**Materiële vaste activa**

Het verloop van de materiële vaste activa was als volgt:

Stand per 1 januari 2022	€ 112.179
Bij: investeringen 2022	€ 44.545
Af: desinvesteringen 2022 (boekwaarde)	€ 0
Af: afschrijvingen 2022	-€ 55.168
Stand per 31 december 2022	€ 101.555

De volgende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd:

Inventaris en inrichting 5-10 jaar

Installaties 3-15 jaar

Direct in gebruik t.b.v. doelstelling**Kunstvoorwerpen**

De collecties in eigendom van het museum worden p.m. vermeld op de balans.

Financiële vaste activa

Specificatie :	31-12-2022	31-12-2021
Vermogen "Heijmans Stichting"		
verwerkt in het kader van de doelstelling	€ <u>52.311</u>	€ <u>52.350</u>

Het bestuur van de "Heijmans Stichting" heeft in 1980 het volgende besloten:

- de administratie van de "Heijmans Stichting" wordt ondergebracht bij de administratie van de van de Zeeuwse Museumstichting. Op de balans van de Zeeuwse Museumstichting zullen onder de activa de geldmiddelen c.q. de vorderingen en onder de passiva het vermogen van de "Heijmans Stichting" worden opgenomen.
- ingevolge artikel 2a van het testament van wijlen L. Heijmans, houdende statuten van de "Heijmans Stichting" gevestigd te Middelburg, werken aan te kopen van kunstenaars welke overgaan in eigendom aan de Zeeuwse Museumstichting.
- de rente van het kapitaal van € 22.689, zijnde € 29.622 mag gebruikt worden voor de aankoop van werken van kunstenaars.

Voorraad winkelartikelen	31-12-2022	31-12-2021
Voorraad 31 december	41.614	47.806
Af: voorziening wegens incourant	<u>20.015-</u>	<u>-23.300</u>
	€ 21.599	€ 24.507

De voorziening incourant is gemuteerd op basis van individuele beoordeling van de onder de voorraad opgenomen posten.

Vorderingen op korte termijn/ overlopende activa

Debiteuren	31-12-2022	31-12-2021
Diverse debiteuren	7.101	5.593
Totaal	€ 7.101	€ 5.593

Een voorziening voor oninbaarheid wordt niet noodzakelijk geacht.

Te vorderen omzetbelasting	31-12-2022	31-12-2021
Te vorderen	€ 75.930	€ 72.428

Vooruitontvangen facturen	31-12-2022	31-12-2021
Hosting websites en licenties	11.526	11.217
Communicatiekosten volgend jaar	7.871	3.500
Carepack server	2.188	-
Materialen op voorraad	5.854	-
Diversen	6.894	5.001
Totaal	€ 34.332	€ 19.718

Nog te ontvangen bedragen	31-12-2022	31-12-2021
Energiebijdrage	11.168	12.782
Uitkering verzuimverzekering	10.850	16.000
Museumkaart/ VIP-kaart	10.754	4.802
Diversen	4.629	830
Totaal	€ 37.401	€ 34.413

Het Zeeuws Museum komt als culturele instelling in aanmerking voor teruggave van 50% van de in rekening gebrachte energiebelasting, minus de EB-heffingskorting.

De vorderingen hebben alle een looptijd korter dan een jaar.

Geldmiddelen

Banken	31-12-2022	31-12-2021
Rekening courant saldi	69.862	23.842
Deposito saldi	3.659.861	3.189.577
Totaal	€ 3.729.723	€ 3.213.419

Het saldo geldmiddelen op 31 december is hoger dan vorig jaar doordat de bijdragen van de Vriendenloterij en OCW zijn gereserveerd voor bestedingen in de komende jaren. Daarnaast is een aantal investeringen uitgesteld naar 2023.

PASSIVA**Eigen vermogen Museum****Besteedbaar vermogen**

Saldo per 1 januari 2022	1.156.683
Toevoeging resultaat 2022 :	
Resultaat 2022	27.824-

Saldo per 31 december 2022	€ 1.128.859
----------------------------	--------------------

Exploitatieresultaat 2022

Het exploitatieresultaat 2022 bedraagt

€ 154.404 en is als volgt bestemd:

Toevoeging aan algemene reserve	27.824-
Toevoeging aan/ onttrekking overige bestemmingsfondsen/- reserves	
per saldo	182.228
	€ 154.404

Het positieve resultaat in het gevolg van een aantal incidentele effecten. Dit betreft met name de nabetaling in verband met de coronaschade van 2021 ter hoogte van € 93.385 en de vrijval van de voorziening persoonlijk ontwikkelbudget van € 48.000. Het resultaat wordt daarnaast beïnvloed doordat diverse (onderhouds)projecten moesten worden uitgesteld, in totaal voor € 87.000. Vanuit de nabetaling en het budget dat vrijviel door het uitgestelde onderhoud is een bestemmingsreserve gevormd om de achterstanden in te kunnen halen in de komende jaren.

Vastgelegd vermogen

Bestemmingsfondsen:

De bestemming van de bestemmingsfondsen is vastgelegd door derden.

Fonds catalogus aankopen PKCZ

Stand per 1 januari 2022	11.920
Toevoeging 2022	-
Onttrekking 2022	-
Stand per 31 december 2022	€ 11.920

In 1992 is ten behoeve van de catalogus aankopen PKCZ een fonds ingesteld. In overleg met de provincie Zeeland wordt dit fonds aangewend voor het ontsluiten van afbeeldingen van de collectie in de online database.

Fonds beheer en behoud PKCZ

Stand per 1 januari 2022	23.454
Toevoeging 2022	2.777
Onttrekking 2022	-
Stand per 31 december 2022	€ 26.231

Sinds 2020 wordt jaarlijks een bijdrage ontvangen van de provincie in de kosten van het beheer van de provinciale kunstcollectie. Het gedeelte van de bijdrage dat in enig jaar niet wordt besteed wordt toegevoegd aan het desbetreffende bestemmingsfonds.

Fonds Heijmans Stichting

Stand per 1 januari 2022	52.349
Toevoeging 2022	-
Onttrekking 2022	38-
Stand per 31 december 2022	€ 52.311

Voor een nadere toelichting zie de financiële vaste activa.

*Bestemmingsreserves:***Reserve aankopen**

Stand per 1 januari 2022	332.211
Toevoeging 2022	-
Onttrekking 2022	-
Stand per 31 december 2022	€ 332.211

De reserve aankopen is gevormd door dotatie van het jaarlijkse restant van het budget aankopen voor de collectie. De reserve is bestemd voor aankopen die de omvang van het jaarlijks budget overschrijden.

Reserve strategisch personeelsbeleid

Stand per 1 januari 2022	132.893
Toevoeging 2022	-
Onttrekking 2022	-
	€ 132.893

Vanuit het resultaat van 2013 is een reserve gevormd voor het strategisch personeelsbeleid in de komende jaren. Als gevolg van teruglopende subsidies en gewijzigde inzichten in de museale sector, wordt van de organisatie de komende jaren meer cultureel ondernemerschap en andere, voor de organisatie nieuwe, deskundigheden verwacht. Het resterende budget is het bestemd voor de ontwikkelingen van de organisatie op het gebied van online activiteiten. Vanaf 2023 zal een deel van de formatie worden gedekt vanuit deze reserve.

Reserve project Zeeuws Museum in de school

Stand per 1 januari 2022	39.398
Toevoeging 2022	6.500
Onttrekking 2022	7.369-
	€ 38.529

Vanuit het netwerk van zakelijke vrienden van het Zeeuws Museum is een reserve gevormd ten behoeve van het educatieve project Zeeuws Museum in de school.

Reserve ontvangen legaten

Stand per 1 januari 2022	25.684
Toevoeging 2022	-
Onttrekking 2022	-
	€ 25.684

De reserve is gevormd vanuit de sinds 2014 ontvangen legaten van particuliere schenkers. Het bedrag is gereserveerd voor een passende besteding in overeenstemming met de wensen van de schenkers.

Reserve achterstanden coronaperiode

Stand per 1 januari 2022	-
Toevoeging 2022	180.358
Onttrekking 2022	-
	€ 180.358

Deze reserve is gevormd om projecten die zijn uitgesteld als gevolg van de coronaperiode, de komende jaren alsnog te kunnen realiseren. De toevoeging aan deze reserve kon worden gedaan vanuit een in 2022 ontvangen nabetaling van coronaschade over 2020 van € 93.585 van de provincie Zeeland. Daarnaast moest ook in 2022 noodzakelijk, maar niet dringend onderhoud worden uitgesteld, waardoor budget vrij viel. Ook dit budget is toegevoegd aan de reserve. De reserve zal de komende jaren worden besteed aan onderhoud en verduurzaming van de gebouwen en installatie, de uitvoering van onderhoud aan de collectie en de voorbereidingen van de tentoonstellingen in de komende jaren

Voorzieningen**Voorziening jubilea**

Stand per 1 januari 2022	24.105
Toevoeging 2022	4.801
Onttrekking 2022	-
Stand per 31 december 2022	€ 28.906

Deze voorziening is gevormd ter dekking van de kosten van te betalen jubileumgratificaties van medewerkers van het Zeeuws Museum in vaste loondienst en wordt jaarlijks gemuteerd n.a.v. onder andere de wijzigingen in het personeelsbestand.

Voorziening persoonlijk ontwikkelbudget

Stand per 1 januari 2022	75.151
Toevoeging 2022	10.000
Onttrekking 2022	60.926-
Stand per 31 december 2022	€ 24.225

Deze voorziening is gevormd ter dekking van de kosten van het persoonlijk ontwikkelbudget dat onderdeel uitmaakt van de CAO provincies. Op dit moment hebben 21 medewerkers recht op deze voorziening. Voor elke nieuwe medewerker wordt € 5.000 gereserveerd. Op 31 december is het restant van het budget dat in 2018 is toegekend vrij gevallen ten gunste van het resultaat. Deze groep medewerkers zal in 2023 opnieuw een budget ontvangen. Het resterende budget is bestemd voor de medewerkers die hun budget ná 2018 hebben ontvangen. Zij hebben langer de tijd om het te besteden.

Voorziening onderhoud collecties

Stand per 1 januari 2022	9.229
Toevoeging 2022	15.000
Onttrekking 2022	14.688-
Stand per 31 december 2022	€ 9.541

Op basis van een conserveringsplan voor de komende 3 jaar is een voorziening gevormd voor de kosten restauratie en conservering. Op basis daarvan wordt jaarlijks € 15.000 toegevoegd aan de voorziening van Rekening houdend met de toekomstige dotaties in de komende vier jaar, is het saldo per 31 december toereikend om de kosten in de komende jaren te dekken.

Voorziening onderhoud gebouw en installaties

Stand per 1 januari 2022	31.786
Toevoeging 2022	92.000
Onttrekking 2022	17.121-
Stand per 31 december 2022	€ 106.665

Het meerjarig onderhoudsplan opgesteld voor de gebouwen van het Zeeuws Museum wordt jaarlijks geactualiseerd. Rekening houdend met de toekomstige dotaties in de komende vier jaar, is het saldo per 31 december toereikend om de kosten in de komende jaren te dekken.

Egalisatie subsidies vaste activa

Stand per 1 januari 2022	27.650
Toevoeging 2022	-
Onttrekking 2022	27.650-
Stand per 31 december 2022	€ 0

Op de balans is de boekwaarde opgenomen van de materiële vaste activa die met subsidie zijn aangeschaft. Ter grootte van dit bedrag is een egalisatierekening opgenomen. In 2022 zijn de activa volledig afgeschreven.

Crediteuren	31-12-2022	31-12-2021
Diverse crediteuren	116.170	213.801
Totaal	€ 116.170	€ 213.801
Nog te betalen bedragen	31-12-2022	31-12-2021
Saldo vakantiedagen per 31 december	68.743	58.300
Te besteden subsidie PKCZ 2004	9.617	9.617
Projectlasten	6.009	5.450
Accountantskosten	8.700	10.829
Terugbetaalverplichting Provincie Zeeland	42.823	42.823
Personeelskosten	5.852	16.692
Inhuur deskundigen	22.951	10.623
Onderhoud gebouwen	3.265	26.786
Negatieve rente banken	5.225	8.307
Energielasten	5.348	5.551
Diversen	7.012	2.268
Totaal	€ 185.545	€ 197.246

De nog te betalen bedragen hebben een looptijd van korter dan een jaar.

Vooruit ontvangen bedragen	31-12-2022	31-12-2021
Vriendenloterij	1.121.766	920.668
Vooruitontvangen tickets	1.652	3.017
BIS bijdrage OCW	406.939	199.232
Provincie Zeeland films Wonderkamers	-	11.275
Bijdrage Vaandeldrager on tour 2023	28.000	-
Vrienden aankoop collectie 2023	10.000	-
Diversen	7.971	5.343
Totaal	€ 1.576.327	€ 1.139.535

De vooruit ontvangen bedragen hebben een looptijd van korter dan een jaar.

Een deel van de bijdrage van de Vriendenloterij is bestemd voor de van de Venne tentoonstelling in 2023.

In 2020 is een projectplan aangeboden aan het Ministerie van OCenW in het kader van de Basis Infrastructuur – Regionale musea.

In de periode 2021-2024 wordt uitvoering gegeven aan het projectvoorstel. Tussentijds is er overleg met het ministerie

en de Raad voor Cultuur over voortgang en eventuele gewenste en/of noodzakelijke wijzigingen.

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Het jaarlijks bedrag van de met de provincie Zeeland aangegane huurverplichtingen van onroerend goed bedraagt in totaal circa € 326.466, inclusief € 25.853 verwarmingskosten. Voor de huurovereenkomst geldt een opzegtermijn van een jaar.

De bijdrage van de Vriendenloterij is gebaseerd op een meerjarige partnership overeenkomst, met een looptijd tot en met 2025.

De bijdrage van uit de BIS betreft een meerjarige projectsubsidie voor de periode 2021-2024

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	2022	2022	2021
	Realisatie	Herziene begroting 2	Jaarrekening

Toelichting Baten

Bijdragen

Exploitatiesubsidies

Provincie Zeeland	2.455.376	2.455.376	2.352.928
Gemeente Middelburg	198.956	198.956	198.956
Overige gemeenten	657	657	670
	€ 2.654.989	€ 2.654.989	€ 2.552.554

De subsidie van de Provincie Zeeland wordt als volgt gespecificeerd:

Exploitatiesubsidie	2.137.304	2.137.304	2.081.114
Beheerssubsidie PKCZ	17.459	17.459	17.000
Huur depot/ museum	300.613	300.613	297.637
Terugbetaalverplichting	-	-	42.823-
	€ 2.455.376	€ 2.455.376	€ 2.352.928

De provincie Zeeland heeft de subsidie geïndexeerd met 2,7 %. De subsidie voor de huur is gelijk aan de huur die aan de provincie wordt betaald. De gemeente Middelburg heeft de subsidie in 2021 en 2022 niet geïndexeerd. Door de provincie Zeeland is daarnaast een eenmalige bijdrage toegezegd voor opdrachten aan hedendaagse kunstenaars. Deze bijdrage is verantwoord bij de projectinkomsten.

De index is onvoldoende voor de stijging van de salariskosten van gemiddeld met 4% als gevolg van de CAO die eind 2022 met terugwerkende kracht is ingegaan. Met ingang van 1 januari 2022 zijn de functieschalen verhoogd met €75,- bruto en op 1 juli 2022 structureel met 3%. Per 1 juli 2022 is een bodembedrag voor het maandsalaris ingevoerd van €2.184,- bruto per maand. Per 1 januari 2023 worden de salarissen nog eens structureel verhoogd met 4%. De wijze van indexering van de subsidie is onderwerp van gesprek met de provincie Zeeland en de gemeente Middelburg. De meerkosten van de nieuwe CAO bedragen in 2022 € 50.800,-. In 2022 leidt dit niet direct tot problemen door dat er budget beschikbaar is vanwege een niet ingevulde vacature. Wij zijn met de provincie in overleg over aanpassing van de indexering, met name voor 2023. In 2023 zullen de extra kosten van de nieuwe CAO € 123.800 bedragen.

Vanaf 2020 is de subsidie van de provincie structureel verhoogd met € 17.000 voor de beheerskosten van de Provinciale Kunstcollectie. De subsidie wordt jaarlijks geïndexeerd. Indien deze subsidie niet volledig besteed wordt, wordt het restant opgenomen in een voor dit doel opgericht bestemmingsfonds, waaruit de kosten van komende jaren zullen worden gedekt.

Eind 2022 is een bijdrage van € 93.358 ontvangen ter compensatie van de coronaschade in het tweede half jaar van 2020. Deze bijdrage is verantwoord in de nagekomen baten.

De exploitatiesubsidie en de beheerssubsidie van de provincie en de gemeente Middelburg hebben een structureel karakter. De subsidie van 2021 is door de provincie en de gemeente vastgesteld, de subsidie 2022 nog niet.

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	2022	2022	2021
	Realisatie	Herziene begroting 2	Jaarrekening
Overige subsidies en bijdragen			
De overige subsidies en bijdragen zijn als volgt te specificeren:			
Vriendenloterij aankoop collectie	-	-	4.250
Bijdrage Vereniging Rembrandt aankoop	-	-	17.500
Zakelijke sponsoring ZM zakelijk	6.500	6.500	7.500
Bijdrage Vrienden Zeeuws Museum	3.000	3.000	9.000
Bijdrage coronakosten gemeente Middelburg	3.375	3.375	-
OCW bijdrage coronaschade	9.600	9.600	5.300
Verkoop NFT	-	1.000	-
Donaties en diversen	1.439	2.000	1.045
	€ 23.914	€ 25.475	€ 44.595

De bijdrage van de Vriendenloterij is gebaseerd op een meerjarige partnershipovereenkomst. In 2021 is de samenwerking verlengd tot en met 2025. Zoveel mogelijk wordt de bijdrage van de Vriendenloterij ingezet voor niet-structurele kosten en alleen indien nodig voor incidentele kosten, in 2022 kon de bijdrage volledig worden gereserveerd voor 2023.

De Vrienden van het Zeeuws Museum dragen in 2022 bij aan de sociale programma's.

Van het ministerie van OCW is € 9.600 euro ontvangen als bijdrage in de coronaschade en van de gemeente Middelburg € 3.375.

Het netwerk Zeeuws Museum Zakelijk heeft 13 leden. De bijdrage is exclusief het deel dat in natura ontvangen wordt (€ 3.000).

De verkoop van de NFT betreft de NFT die is gemaakt door Amber Jae Slooten, geïnspireerd door het mannenjak uit de streekdracht. Het Zeeuws Museum ontvangt een percentage van de opbrengst in crypto currency. Op 31 december was de waarde tegen de geldende koers gering, zodat deze vanwege de fluctuerende koersen voorzichtigheidshalve niet is opgenomen in de jaarrekening.

Entreegelden

Rondleidingen en activiteiten	24.805	27.400	1.628
Entreegelden	108.549	112.000	43.925
Entree VIP kaarten	18.586	19.200	5.129
Entree museumkaarten	92.680	95.900	42.328
	€ 244.620	€ 254.500	€ 93.010

In 2022 zien we een stijgende lijn in het aantal bezoekers door drukke zomermaanden, een succesvolle N8vdN8 en Dutch Design Week (op locatie). De entreprijs is verhoogd naar € 12,50. In 2021 was de gemiddelde opbrengst per bezoeker hoger doordat er geen gratis evenementen waren als gevolg van het coronaprotocol.

De bijdrage per museumkaart- en VIPkaart-bezoeker is in 2021 en 2022 hoger doordat in verband met de coronacrisis respectievelijk 55% en 62% als voorschot werd uitgekeerd in plaats van de normale 50%.

De opbrengst voor rondleidingen en activiteiten is fors gestegen ten opzichte van 2021, met name door de ontvangst van groepen van de Museumplusbus en de Vriendenloterij dagen die weer van start konden gaan

De bezoekersaantallen tot en met december waren als volgt:

Volwassenen	8.304	20%	8.600	20%	4.071	27%
Kinderen/ jongeren	3.765	9%	3.700	9%	1.335	9%
Entree korting/ acties/	1.234	3%	1.300	3%	470	3%
VIP-kaart	2.640	6%	2.700	6%	839	6%
Museumkaarthouders volwassenen	14.695	35%	15.200	36%	7.551	50%
Museumkaarthouders jongeren	683	2%	700	2%	399	3%
Entree gratis	10.460	25%	10.500	25%	542	4%
	41.781		42.700		15.207	
Op locatie (gratis)	14.108		14.100	0	12.333	
	55.889		56.800		27.540	
gemiddelde entreprijs (excl. op locatie)	5,26		5,32		6,01	
gemiddelde entreprijs VIP kaart	7,04		7,11		6,11	
gemiddelde entreprijs museumkaart	6,31		6,31		5,61	
gemiddelde entreprijs overig	4,44		4,52		6,44	

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	2022	2022	2021
	Realisatie	Herziene begroting 2	Jaarrekening
Opbrengst projecten			
De specificatie van de bijdragen voor projecten is als volgt:			
<i>Tentoonstellingen:</i>			
Verkoop publicaties de Mix	330	459	-
Kickstart cultuurfonds Re_Used Re_Satin	-	-	22.498
Provincie Zeeland films Wonderkamers	15.030	15.030	-
<i>Overige projecten:</i>			
Ministerie OCW - BIS project	71.927	70.000	70.395
DOW Chemical bijdrage special needs	2.371	2.371	-
	€ 89.658	€ 87.860	€ 92.893

Van de provincie Zeeland is een bijdrage toegezegd van € 15.030 voor het maken van een reeks van 10 korte films voor de Wonderkamers. De subsidie is definitief vastgesteld.

De bijdrage van het Ministerie voor het BIS project is toegezegd voor 4 jaar (tot en met 2024) voor het programma waarin het museum onderzoekt hoe musea kunnen bijdragen aan de bestrijding van eenzaamheid in de maatschappij. Door de coronacrisis is het project later gestart dan verwacht; het niet bestede bedrag is als vooruitontvangen verantwoord en gereserveerd voor de komende jaren.

Overige opbrengsten			
Doorberekende kosten, diversen	10.255	4.100	4.182
Nagekomen baten	180.405	179.500	73.267
	€ 190.660	€ 183.600	€ 77.449

Eind 2022 ontvingen wij vanuit de Specifieke Uitkering Cultuur voor de periode 1 juni tot 31 december 2020 € 93.358 ter compensatie van de coronaschade. Dit bedrag is verantwoord als nagekomen bate. In de de nagekomen baten is daarnaast opgenomen de vrijval van de voorziening persoonlijk ontwikkelbudget. In 2018 is per medewerker € 5.000 opgenomen in de voorziening, het niet bestede deel ter hoogte van €48.759 is per 31 december 2022 vrijgevallen. In 2023 zullen medewerkers opnieuw een budget van € 5.000 ontvangen voor de komende 5 jaar.

In 2022 zijn reeds ontvangen de nabetaling van de Museumkaart en de winstdeling van de verzekering, beide over 2021. Daarnaast is een nabetaling ontvangen van de Vriendenloterij vanwege een hogere bijdrage voor de VIP kaart bezoeken in 2021 van € 5.143. Als gevolg van een naverrekening op ons verzoek is van de verzuimverzekering aanvullend € 8800,- ontvangen aan uitkeringen over 2021.

De overige opbrengsten zijn hoger dan verwacht, o.a. door een uitkering van het UWV voor ouderschapsverlof.

Verkopen museumwinkel			
Verkoopartikelen winkel	45.504	46.500	22.186
	€ 45.504	€ 46.500	€ 22.186
Gemiddeld per bezoeker	1,09	1,09	1,46
De inkoopkosten van de winkel bedragen:			
Inkoopprijs van de verkopen	32.415	31.000	16.342
Verkoopkosten	710	500	425
	€ 33.125	€ 31.500	€ 16.768
Netto bijdrage museumwinkel	12.379	15.000	5.419
marge	27%	32%	24%

De verkoop per bezoeker (€ 1,09) is lager dan in 2021 (€ 1,46), doordat in 2021 geen grote evenementen waren waarbij doorgaans weinig winkelverkoop is, maar wel veel bezoekers.

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	2022	2022	2021
	Realisatie	Herziene begroting 2	Jaarrekening
Egalisatie subsidies			
Egalisatie subsidies	<u>€ 27.650</u>	<u>€ 27.656</u>	<u>€ 85.527</u>

De egalisatie subsidies betreft de vrijval van de subsidies en bijdragen die zijn ontvangen voor investeringen in het depot en in de inrichting van het museum in voorgaande jaren. De investeringen zijn opgenomen op de balans en worden afgeschreven. Daar tegenover staat de jaarlijkse vrijval van de egalisatierekening. In 2022 is het laatste deel vrijgevallen.

Toelichting lasten

Personeel

Salarissen / inhuurkrachten	1.544.179	1.545.000	1.519.593
Ziekteverzuim	10.954	11.500	35.017
Inhuur vakspecialisten	87.163	79.500	54.192
Overige personeelskosten	92.378	96.800	45.724
	<u>€ 1.734.673</u>	<u>€ 1.732.800</u>	<u>€ 1.584.492</u>

De salariskosten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Brutoloon	1.078.139		1.080.000		1.027.449
Sociale lasten	134.006	12%	134.000	12%	144.002 14%
Pensioenlasten/ FPU	166.153	15%	170.000	16%	161.310 16%
Inhuurkrachten/ freelancers	165.881		161.000		186.832
	<u>1.544.179</u>		<u>1.545.000</u>		<u>1.519.593</u>

Aantal medewerkers

In loondienst (gemiddeld)	18	18	19
---------------------------	----	----	----

Evenals vorig jaar is een aantal medewerkers op detachering- of freelance basis aangesteld. Ook wordt een deel van de beveiligers extern ingehuurd. Circa 40 vrijwilligers zetten zich normaal gesproken vrijwel wekelijks in voor het museum. Na het einde van de lockdown en het vervallen van het coronaprotocol is in het voorjaar het vrijwilligerswerk weer opgestart.

In de salariskosten zijn de kosten voor de CAO 2022 opgenomen: met ingang van 1 januari 2022 zijn de functieschalen verhoogd met €75,- bruto en op 1 juli 2022 zijn de salarissen structureel met 3% verhoogd. . Per 1 juli 2022 is een bodembedrag voor het maandsalaris ingevoerd van €2.184,- bruto per maand. Daarnaast is een eenmalige flexibiliteitsvergoeding afgesproken. De salariskosten nemen hierdoor structureel (afgezien van wijzigingen in de formatie en vacatures) toe met ca. € 45.000. Dit wordt slechts deels (ca € 32.000) gedekt door de index van de subsidie. In 2022 leidt dit nog niet tot problemen doordat de vacature educatief medewerker nog niet was ingevuld.

Als 'eigen risico drager' heeft het Zeeuws Museum een verzuimverzekering afgesloten. Met deze verzekering wordt het verzuim vanaf 30 dagen gedekt. De vervangingskosten voor het langdurig verzuim en de kosten van deze verzekering komen ten laste van dit budget. Helaas is het voor sommige werkzaamheden moeilijk vervanging te vinden en is een en ander intern opgelost. Dit betekent dat in 2021 en 2022 het langdurig verzuim niet volledig is vervangen en de ziekteverzuimkosten lager zijn door de ontvangen uitkeringen van de verzekering. Op dit moment zijn er geen langdurig zieken in de organisatie.

De post inhuur vakspecialisten is bestemd voor onder andere juridisch advies en specifieke deskundigheid voor de collectie, bijvoorbeeld voor het doen van onderzoek en op het gebied van veiligheid. Hieronder vallen ook de lasten van het inhuren van een gastcurator met een deskundigheid die niet in de organisatie aanwezig is.

De overige personeelskosten waren in 2021 lager dan voorgaande jaren gesproken, doordat er door de coronacrisis minder reis- en verblijfkosten en personeelsbijeenkomsten waren. Ook in 2022 is nog minder gereisd, onder andere doordat meer thuis wordt gewerkt. In de overige personele kosten zijn de opleidingskosten inbegrepen, waarin rekening is gehouden met een dotatie van € 10.000 aan de voorziening voor het persoonlijk ontwikkelbudget voor twee nieuwe medewerkers. Dit is conform de CAO bepalingen.

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	2022	2022	2021				
	Realisatie	Herziene begroting 2	Jaarrekening				
Toelichting in het kader van de Wet Normering Topinkomens							
1)Topfunctionarissen							
Functiegegevens							
M. J. Ruiter		directeur					
Aanvang en einde functievervulling in 2022		01/01 - 31/12					
Omvang dienstverband (in fte)		1,00					
Dienstbetrekking		ja					
Bezoldiging							
Beloning + belastbare onk. vergoedingen		108.621					
Beloningen betaalbaar op termijn		19.395					
Subtotaal		128.016					
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum		216.000					
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet ontvangen bedrag		0					
Bezoldiging		128.016					
Gegevens 2021							
Anvang en einde functievervulling 2021		01/01 - 31/12					
Omvang dienstverband (in fte)		1,00					
Dienstbetrekking		ja					
Bezoldiging							
Beloning + belastbare onk. Vergoedingen		105.121					
Beloningen betaalbaar op termijn		18.777					
Subtotaal		123.898					
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum		209.000					
Bezoldiging		123.898					
2) Toezichthoudende topfunctionarissen							
	E. Loontjens	A. L. Meeuwsen	A.L. Meeuwsen	N.Bos	F. Petiet	C. Verheijen	E. Loontjes
functiegegevens	Voorzitter	Lid	Voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling 2022	14/6- 31/12	14/6-31/12	1/1- 13/6	1/5 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/5-31/6
Bezoldiging							
Bezoldiging	0	0	0	0	0	0	0
Individueel toepasselijk bezoldigings- maximum	17.753	18.323	11.836	14.439	21.600	21.600	2.545
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0	0	0	0	0	0	0
totale bezoldiging	0	0	0	0	0	0	0

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	2022		2022		2021	
	Realisatie		Herziene begroting 2		Jaarrekening	
gegevens 2021						
	A.L. Meeuwssen Voorzitter	A.L. Meeuwssen Lid	B. Crezee Lid	F. Petiet Lid	C. Verheijen Lid	M. van Zuilen Voorzitter
functiegegevens						
Aanvang en einde						
functievervulling	18/11-31/12	1/1-17/11	1/1-31/10	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1-17/11
2021						
Bezoldiging	0	0	0	0	0	0
Individueel toepasselijk bezoldigings- maximum	2.920	18.323	17.350	20.900	20.900	27.485
Kosten van tentoonstellingen en activiteiten						
Tentoonstellingen						
Dit is Zeeland			3.304		3.231	1.058
Mannenpak			-		-	11
Dutch Design Week			29.497		28.484	18.814
H.E.L. Jan de Prentenknipper			-		-	3.100
Re_Used Re_Satin			18.675		19.426	61.931
Heyse/ Uit de diepte			3.343		3.343	36.232
Ons dorp en de zee			39.982		42.043	-
Tentoonstellingen 2023 e.v.			53.132		53.416	10.500
Overige projecten en activiteiten						
BIS project			71.927		70.000	70.395
ZM open (coronamaatregelen)			329		450	31.057
Wonderkamers, film			15.782		15.782	1.130
Special needs activiteiten			2.371		2.371	-
Digitale strategie/ Overige projecten			1.200		1.200	3.993
ZM in de school			7.369		8.226	-
			€ 246.911		€ 247.972	€ 238.221
				0		

Door de komst van de Vaandeldrager begin 2023 is het programma aangepast, dit heeft vergaande gevolgen voor alle exposities. De aanpassingen hebben echter nauwelijks gevolgen voor begroting doordat ook de projectinkomsten verschoven zijn.

De voorbereidingskosten betreffen tentoonstellingen die in 2023 zullen plaats vinden.

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	2022	2022	2021
	Realisatie	Herziene begroting 2	Jaarrekening
Huisvesting			
Huur	346.271	346.400	342.960
Onderhoud installaties en schoonmaak	279.549	282.300	237.577
Gas/ water/ elektra	55.467	55.000	63.002
Belastingen/ zakelijke lasten	6.770	6.770	6.491
	€ 688.057	€ 690.470	€ 650.030

In de onderhoudslasten is een jaarlijkse dotatie opgenomen aan de voorziening groot onderhoud van € 92.000. In deel van het onderhoud is verschoven naar 2023 als gevolg van latere levering door de diverse leveranciers en doordat de technische levensduur van apparatuur langer is dan verwacht. Daarnaast wordt momenteel onderzocht welke energiebesparende maatregelen dienen te worden uitgevoerd in het kader van de Energiebesparingsplicht, wat mogelijk tot een extra kostenpost kan leiden. Met dit laatste is in de begroting nog geen rekening gehouden omdat dit naar verwachting in 2023 zal worden uitgevoerd.

De verwarmingslasten zijn met ingang van 2020 opgenomen in de huur als vaste component voor een vast bedrag van € 25.000 exclusief indexering. Dit is aangepast vanwege de saldering met de warmtelevering aan de provincie vanuit de WKO installatie. In 2021 was reeds een energiecontract afgesloten dat loopt van 1 januari 2022 tot 31 december 2023. Zeeuws Museum neemt alleen electriciteit af, de verwarming vindt grotendeels plaats via de WKO installatie. 50% van de energiebelasting ontvangt het Zeeuws Museum als culturele instelling retour. Met name in de zomermaanden waren de energielasten lager dan begroot, waardoor de totale energielasten lager zijn. Waarschijnlijk is dit het gevolg van de optimalisatie van de klimaatinstallatie.

Afschrijvingen	€ 55.168	€ 55.168	€ 109.217
-----------------------	-----------------	-----------------	------------------

De afschrijvingskosten zijn begroot in een meerjaren investeringsbegroting. Waar mogelijk worden investeringen uitgesteld als de technische levensduur van apparatuur en inventaris langer blijkt te zijn dan verwacht.

Communicatie/ educatie

Promotie en PR	124.151	126.500	108.651
Websitebeheer	10.835	12.500	14.947
Educatie en programmering	52.970	49.000	35.978
	€ 187.956	€ 188.000	€ 159.576

De kosten van promotie en programmering zijn hoger dan in 2021 doordat sinds 2022 de programmering weer van start kon gaan nadat de corona beperkingen waren opgeheven.

Collectiebeheer

Beheer en behoud	27.621	30.500	25.655
Aankopen collectie	38.965	38.000	42.026
	€ 66.586	€ 68.500	€ 67.681

Ten behoeve van het onderhoud van de collecties is een voorziening gevormd. Op basis van het onderhoudsplan wordt jaarlijks € 15.000 aan de voorziening gedoteerd. Daarnaast wordt vanaf 2020 jaarlijks € 17.000 ontvangen van de provincie als bijdrage in de behoud-, beheerskosten en depothuur van de Provinciale Kunstcollectie. Indien dit bedrag niet volledig wordt besteed, wordt het restant toegevoegd aan de desbetreffende reserve. De huurlasten zijn verantwoord in de rubriek huur en de inhuur van deskundigen bij de personele kosten. In 2022 werd € 2.777 toegevoegd aan de reserve ten behoeve van geplande behoudswerkzaamheden in 2023 en verder.

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	2022	2022	2021
	Realisatie	Herziene begroting 2	Jaarrekening
Zakelijke en overige lasten			
Kantoorkosten	23.319	22.800	25.398
Verzekeringen	44.167	44.200	42.496
Accountantskosten	14.700	14.700	16.329
Organisatiekosten	14.371	13.600	13.540
Sponsorwerving	0	-	84
Inkopen museumwinkel	33.125	32.000	16.768
Nagekomen lasten	3.058	2.900	4.612
Diversen/ onvoorzien	-120	-	35-
	€ 132.620	€ 130.200	€ 119.190

De kantoorkosten zijn vanwege de lockdown en het thuiswerken in 2021 en 2022 lager dan voorgaande jaren.

Financiële baten en lasten	€ 10.620	€ 11.300	€ 12.298
-----------------------------------	-----------------	-----------------	-----------------

Per 1 oktober 2022 is er geen sprake meer van negatieve rente op de spaarrekening. De kosten betreffen naast de negatieve rente ook de kosten van de online ticketverkoop.

	Totale begroting		Totaal Provincie		Collectie		Prestatie en programma		Bijdr
	Realisatie 2022	begroting herzien -2	Realisatie 2022	begroting herzien -2	Realisatie 2022	begroting herzien -2	Realisatie 2022	begroting herzien -2	
<i>Samenvatting</i>									
Lasten									
<i>Personele kosten</i>	1.734.673	1.732.800	1.734.673	1.732.800	260.201	259.920	954.070	953.040	
<i>Materiële kosten:</i>									
- Publiekswerking/ werving	434.868	435.972	346.956	347.000	0	0	226.493	228.500	
- Huisvesting	688.057	690.470	688.057	690.470	172.014	172.618	344.028	345.235	
- Afschrijving inventaris en presentatie	55.168	55.168	55.168	55.168	5.517	5.517	41.376	41.376	
- Collectiebeheer	110.752	112.700	110.752	112.700	110.752	112.700	0	0	
- Zakelijke lasten/ nagekomen/ onvoorzien	55.328	54.000	52.270	51.100	7.841	7.665	28.749	28.105	
Totale lasten	3.078.845	3.081.110	2.987.876	2.989.238	556.325	558.419	1.594.716	1.596.256	
<i>Exclusief huur Provincie</i>	2.778.232	2.780.497	2.687.263	2.688.625					
Dekking									
<i>Subsidies</i>									
Provincie Zeeland	2.154.763	2.154.763	2.154.763	2.154.763	495.594 23%	495.595 23%	1.055.835 49%	1.055.834 49%	
Huursubsidie Prov. Zeeland	300.613	300.613	300.613	300.613	75.153 25%	75.153 25%	150.307 50%	150.307 50%	
Gemeente Middelburg	198.956	198.956	198.956	198.956	0	0	99.478 50%	99.478 50%	
Overige subsidies en bijdr.	657	657	657	657	0	0			
	2.654.989	2.654.989	2.654.989	2.654.989	570.748	570.749	1.305.619	1.305.618	
<i>Projectinkomsten</i>									
Sponsoring	6.500	6.500	0	0	0	0	0	0	
Fondsen/ overige	89.658	87.860	0	0	0	0	0	0	
	96.158	94.360	0	0	0	0	0	0	
<i>Publieksinkomsten</i>									
Rondleidingen / activiteiten	24.805	27.400	24.805	27.400	0	0	0	0	
Entreegelden algemeen	127.135	131.200	127.135	131.200	0	0	127.135	131.200	
Entree museumkaarten alg.	92.680	95.900	92.680	95.900	0	0	92.680	95.900	
Netto bijdrage museumwinkel	12.379	14.500	0	0	0	0	0	0	
	256.999	269.000	244.620	254.500	0	0	219.815	227.100	
<i>Overige inkomsten</i>									
Overige bijdragen	17.414	18.975	15.975	15.975	0	10.000	12.975	12.975	
Doorb. Kosten/ nagekomen baten	190.660	183.600	7.105	4.100	1.843	2.615	5.263	1.485	
Rente/ bankkosten	-10.620	-11.300	0	0	0	0	0	0	
	197.454	191.275	23.080	20.075	1.843	12.615	18.238	14.460	
Totaal baten	3.205.600	3.209.624	2.922.688	2.929.564	572.590	583.364	1.543.672	1.547.178	
Saldo exploitatie	126.755	128.514	-65.188	-59.674	16.266	24.944	-51.044	-49.078	
Egalisatie subsidies	27.650	27.656	27.650	27.656	0	0	27.650	27.656	
Saldo	154.404	156.170	-37.538	-32.018	16.266	24.944	-23.394	-21.422	